

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 12.

Valami az általános választójogról.

Nem egyéb üres henczegésnél az, midőn a szociálisták mellüket verve a mellett kardoskodnak, hogy az általános, községenkénti, titkos választó-jog az ő programjuk sarkalatos követelménye és hogy ennek esetleges törvénybe iktatása az ő érdemük leendő A szociálistáknak ezen öndicsérete ép oly sulyu, mint mikor a rudon ülő légy dicsekszik azzal, hogy a kocsin levő terhet ő huzza.

Az általános választójog minden ország, minden egyes radikális gondolkodású és haladni vágyó polgári pártjának elsőrendű követelése volt és legfeljebb az lehetett vita tárgya, hogy ez az általánosítás meddig terjedjen és a reform életbeléptetése mikor történjen meg.

A felelősség mellett működő polgári pártok vezérei természetesen bölcs méréslellyel, alapos megfontolással, az összes érdekek gondos és figyelmes számbavételével fokozatosan készítik elő erre a közvéleményt, ellenben a semmi felelősséget el nem ismerő népgyűlési hősök mandátum utáni történelmi vágyukban a nagy dobort verve rögtön és azonnal szeretnék e reformot életbe léptetni, mert fáj nekik a gondolat, hogy még sokáig kell várakozniok a képviselői állással járó társadalmi fényre és az ezzel egybekötött állami javadalomra. Piaczi lármájuk nem csak a közönséget, hanem az ő fejüket

is megzavarja és azt hiszik, hogy ők az ige apostolai, a mozgalom vezérei, pedig valójában nem mások, mint élelmes üzerek, kik a mások által kihirdetett, a köztudatba átvitt s ott megérlelt politikai elvet akarják a maguk részére minél busásabban kamatoztatni.

Tagadhatlanul szükséges, hogy a választói jog szélesebb alapokra fektetessék. Nem azért, mert I. Bokányi Jakab ur, ezt így követeli, hanem azért mert az alkotmány biztosítékai egy hajító fát sem érnek, ha azt csak a nemzet egy törpe kisebbsége garantálja. A szuronyokra támaszkodó központi hatalom fűtül az ilyen alkotmányra. Czélszerű tehát az alkotmány sáncaiba a nemzet nagyobb rétegét bevenni, hogy a felülről jövő támadás ne egy millió kiváltságolt választót, hanem több millió érdekét sértse, a kik aztán a méltó választ megtudják adni az »Isten kegyelméből« uralkodó tanácsosok nemzet eltipró kihívására.

Ezen kívül még csak az az előnye van a reformnak, hogy az ulálatos lélekvasárlás, a függő egyének pressionalása meg fog szünni és a közügyek iránti érdeklődés emelkedni fog, a mi jótékony és termékenyítő hatással lesz a törvénykezés működésére, melynek tagjai állandó érintkezést kell, hogy fentartsanak a választó közönség nagy tömegével. A most felsorolt és tagadhatlanul becses előnyökön kívül e reform egyéb haszonnal, de különösen az egyénekre közvetlenül járó haszonnal nem fog járni, bárhogy eről-

ködjék is Bakonyi elhittetni népével, hogy az általános választójog törvénybe iktatás megszűntet minden »but és bánatot« eifelejtet minden »fájdalmat« és lehetővé teszi, hogy a mai szegény emberek ne csak vasárnap, hanem minden nap »pecsenyét és kalácsot ehessenek és ehhez lokaji bort ihassanak es forintos szivarokat szivhassanak.«

E sorok írója nemcsak a választójog legszélesebb alapokra való fektetésének, hanem a kötelező szavazás törvénybe iktatásának híve, mert a közjog jogokat köteleység nélkül nem ismer. A kit a törvény felruház azzal a joggal, hogy beleszólhasson a közügyek elintézésébe, az tartsa kötelességének e jog használatát.

Arról, hogy a választói jog általános nem lehet, még vitatkozni is felesleges. Maguk a szociálisták, ezen jognak patent lovagjai is két korlátot emelnek: a nőket és a 20 éven aluli férfiakat nem kívánják e joggal felruházni. Már pedig ha egy jog gyakorlatából a népességének háromnegyed része ki van zárva, az a jog minden egyébnek mondható csak általánosnak nem.

Kristóffy ur »szerelmei« persze azért tovább is maszlagosítják a népet az általános választói jog követelésével és a Tattersalból demagógi átkot szórnak előre is azokra, kik nem lesznek hajlandók magukat az ő idegenből átplántált bölcsességüknek alávetni s egyéb szempontokat is mérlegelni fognak akkor, mikor e

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hadakozás békében.

(Esetek a gyakorlati és szolgálati szabályzatból, gyakorlati példákkal megvilágítva a cs. és kir. 60. magyar gyalogezred 1905. évi királyhídi táborozásából.)

Írta: dr. Krüger Aladár.

II. Utazómenet Bécsből Királyhidára.

(Szolgálati szabályzat II. rész, XVII. fejezet, 7—16. §§, 34—94. pont.)

»Utazómenet az olyan menet, melynél az ellenséggel való összeütközés lehetősége ki van zárva.« Így tanítja a reglama, II. részében, a 34. pontban, a mint főt zárjel közt pontosan idéztem is.

Az »Utazás« szónál ne tessék valami kényelmes expressvonatra gondolni. A katonai utazómenetnél kevés az »utazás«, de annál több a »menet« és annál hosszabb az »ut«. Tartalékos nyelven érthetőbben utazó kutyagolásnak vagy kutyautazásnak neveztük az utazómenetet.

De minthogy ezt a kifejezést, sajnos, mindeddig a reglama nem fogadta el, maradunk mi is a fősíftos elnevezésnél.

1905. július 3-án utazómenetünk Bécsből Királyhidára. Bennünket tartalékosokat azért utaztattak két nappal előbb Bécsbe, hogy onnan s ját testi lábainkon utazómehecsünk vissza Királyhidára. Ez ugyan nincs benne a reglamában, de bizonynyal magasabb katonai szempontok irták elő.

Kora hajnalban, helyesebben kora éjjel 3-kor kellett állania az ezrednek, utazómenetkészen. A mi annyit jelentett, hogy a zászlóalj állott fél 3-kor, a század 2 kor s így a 3 órai indulásnak egy órával előbb kellett neki fohász-kodni. Minthogy öltözködésre is kell bizonyos időt fordítani — bár erről a szolgálati szabályzat I—III. része kifejezetten nem intézkedik — elhatároztuk, hogy az öltözködésre fordítandó időt megspóroljuk s egyáltalán le sem fekszünk. Egész éjjel az utazómenet szabványos alakját tanulmányoztuk (Szolgálati szabályzat, II. rész, I. melléklet); az előírásban szereplő zászlóalj-

kat pohár sörök jelképezték s azokat utazómenesztettük kellő távközökkel egymás után lefelé.

A kaszárnya udvara érdekes látványt nyújtott, mire hazaértünk. Pislogó lámpák halavány fénye mellett egész sereg fekete alak nyüzsgött, mozgott az udvaron. Néha meg-megcsillant egy-egy fegyver. Amott két fekete lény egymásnak szalad. Kölcsönös káromkodások után az ügy két pofonnal lovagiasan elintéztetik. Odább egy alak egyedül áldja valaminek a keserves erre meg amarráját: siettében keresztülvágódott valami némán pihenő legénységi ládán. Ugy kell neki, miért nem tudja a reglamát? Az új gyakorlati szabályzat szerint nincs többé gyorslépés. Ment volna közönséges lépésben (Schritt), 115 lépéssel percenkint, akkor nem esett volna el, vagy legalább is szabályszerű lett volna az elvágódás.

Hármát üt az óra — s mi nem indulunk. Negyed négy — sem nem utazunk, sem nem megyünk. Félnegykor aztán megindultunk, élénken kutatva a késés okát.

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
Fő-utca.
(Uri Casinó-épület)
TELEFON 520.

angol divatszabó cég

■ Szövetek és belések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. ■

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legjobb kivitelben készít férfi öltönyöket, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costümök, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban

korszakalkotó reform-lépésre magukat elhatározzák.

Bármily nagy hatalomnak tartsa is magát a Kristóffy által hatóságilag engedélyezett Bokányi-párt, azt nem tudja majd megakadályozni, hogy a választói jog akként terjesztessék ki és az eljárási szabályok oly módon állíttassanak össze, hogy az a magyar nemzeti állam erősödésél vonja maga után.

Mert e reform tulajdonkép nem az elv törvénybe iktatásán, hanem az eljárási szabályokon fordul meg. Ha pl. törvénybe iktatják ugyan azt, hogy minden 20-ik élet-évet betöltött magyar honos szavazati joggal bír, de az eljárási szabályok ennek gyakorlását egyenes állami adót nem fizetőknél 3 évi egy helyen való lakáshoz és ahhoz kötik, hogy minden választó sajátkezüleg tartozik jelöltjének nevét a szavazólapra írni, akkor nem jogilag ugyan, de tényleg ki lesz rekesztve a jog gyakorlásából minden egy helyen lakni nem tudó kóborló alak, s minden analfabéta, mely utóbbiak száma Magyarországon, fájdalom, még mindig elég nagy.

Ezen intézkedések által egyrészt az egy helyen lakó, a hazai röghöz hű mezőgazdasági munkások előnyben részesülnek az ipari munkások felett, kik lakóhelyüket gyakran kénytelenek változtatni, másrészt pedig az értelmesebb és felvilágosodottabb és ennek következtében politikailag érettebb választók tulsulya és döntő befolyás biztosíthatnák a politikailag kevésbé érett polgárokkal szemben.

Valamint a nemzeti régi mumust is agyon lehet egy csapásra ütni, ha kimondják, hogy a kerületek újból beosztandók és minden vármegye csak annyi képviselőt választhat, a hányszor az egy képviselő küldésére jogosított magyarok arányszáma az illető vármegyében föllelhető. Így pl. ha 40,000 magyar lakosra

jut egy képviselő, akkor Szeben vármegye, a mai 6 képviselő helyett, kik szászok, csak egyet küldhetne, mert az egész vármegyében nincsen 40000 magyar lélek. Ugyanígy csökkene a román, tót vármegyék képviselőinek száma és ezzel arányban emelkedni fog a szinmagyar vidékek képviselőinek a száma.

Jó lesz, ha Bécs és budapesti szövetségesei egy kicsit arra is gondolnak, hogy egy nemzet törvényes képviselete nem szokott megijedni sem a felülről jövő ijesztgetéstől, sem az alulról jövő fenyegetéstől, hanem halad azon az úton melyet a nemzeti jólét és függetlenség elérésére a leghelyesebbnek és a legcélszerűbbnek vall, valamint jó lesz a Bokányi-pártnak arra is gondolnia, hogy eddig minden országban a választói jog kiterjesztése a polgári pártoknak volt az érdeme, hogy a kiterjesztés mérve és módja teljesen tőlük függ, mert ők a hatalom birtokosai. Ezek pedig nem fogják hatalmukat arra felhasználni, hogy a nemzet egyéb, sarkalatos jogairól lemondjanak és sirját megássák azért, hogy Bokányi tapsait kiérdemeljék.

Néhány szót kellene még arról is mondani, hogy helyes-e, célszerű-e most követelni a választói jog kiterjesztésének a reformját, mikor a nemzet törvényes képviseletének többsége harcban áll az uralkodójával és a nemzet azon jogát akarja elismertetni és törvénybe iktatni, hogy ebben az országban a nemzet az ur, az parancsol, nem pedig a katonák tömegére támaszkodó bécsi kirendeltség.

A józan ész is azt diktálja, hogy míg ez a fontos kérdés a nemzet javára eldöntve nincsen addigakár általános, akár cenzusba kötött választójogunk lesz, nem mi leszünk az urak a hazában, hanem Bécs és nem a nemzet többségének az akarata fog érvényesülni, hanem a mili-

tarizmus esküdt ellenségei, miért, mi okból és mi czéliből segítik a militarizmus életét meghosszabbítani?

De a mai alkotmányos küzdelem, eltekintve a becsület kérdése is. — Ezt így fogja fel a király is a nemzet is.

Kérdjük már most akár melyik szocialistát, hogy, ha ő hitvesét azon érné, hogy munkaadójával szerelmeskedik, a férji becsületén esett foltot fogja-e letörölni, avagy azzal a kéréssel fog a felesége szeretőjéhez fordulni — emelje fel a munkabérét?

Mert most ugytesznek a szocialisták hogy elismerik ugyan a koalíció küzdelmének helyességét, jogosságát; ők is szükségesnek tartják a nemzeti akaratnak a militarizmussal szemben való érvényre jutását, de a választói jog azonnali és mindent megelőző törvénybeiktatását követelik, mert ez rájuk azonnal haszonnal járna.

Hát ez helytelen taktika! Előbbre való a nemzet becsületének a helyreállítása, a nemzeti akarat szuverénitálásának az elismerése — a minden napi kenyérhez óhajtott — mandátunál.

Dr. Szende Miklós.

Katholikus nagygyűlés.

A Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége az ezidei katolikus nagygyűlésre a következő fölhívást bocsátotta ki:

A Budapesten folyó évi október 8—11-én tartandó *Katholikus nagygyűlés*, tekintettel arra hogy a lelkesítés munkáján túl vagyunk s a gyakorlati működés ideje elérkezett, új munkarendet kíván. Eddig a sulypont a nyilvános diszüléseken feküdt s a szakértekezletek a legkorlátoltabb körben, ép azért elégtelen érdeklődés mellett folytak le. Anélkül, hogy a diszülések lényét és az azokban megnyilatkozó kath. közszellem és érzés erejét gyengítenék, a szaküléseknek oly tartalmat kell adnunk, a

Megtudtuk nemsokára, a mint valahol Kaiser-Eberdorf felé vágatva jött utánunk egy törzstisztünk. Lekésett, még pedig azért, mert nem akart lekésni.

Elküldte u. i. este a legényét a kaszárnyába, hogy aludjék ott. A kaszárnyában biztosan felköltük, akkor szaladjon érte. Így is történt. Igen ám, de a legénységet már éjfélkor kizavarták, nehogy 3 óra múlva elkéssék valaki. A törzstiszt ur legényét is kitétték az ágyából s ő elindult a gazdájáért. Mikor odaért, ekként elmélkedett:

— Az én gazdám áldott jó ember. Vétek volna most felköltölni. Várok egy félórát s csak akkor szólok neki.

Azzal leült a lépcsőre, maga elé tette az óráját, várt, várt és — elaludt. Szerencsésen fel is ébredt pontosan — 4 órakor.

Hát azért vártunk mi egy félórát. Kezdetnek nem valami biztató tünet.

Hajnaltól még csak türehető volt az út. A Práteren mentünk át, a jól ismert fák között, a hol 3 évvel ezelőtt is vitézkedtem. Aztán az öreg Duna mellett haladtunk, egy irányban mind a ketten: Magyarország felé. Valami teherszállító hajóról ránk kiáltott egy marczona alak magyarul:

— Jó utat, fiuk!

Szegedi hajós volt, aki idáig feljött.

Az ut jó is volt. de a nap még jobb akart lenni s pogányul neki feküdt a hátunknak. Hat óra felé már kisse izzadva értünk Manswörthbe — s én nagyot sóhajtvá gondoltam rá, hogy 3 nap előtt még ilyenkor otthon kényelmesen aludtam (volna, ha a kis lányom nem énekel riadót.)

Talán meghallotta az ezredes a sóhajomat, mert a falu végén pihenőt adott.

Miért éppen a falu végén? a hadi történet örök titka marad. Én ifjúkori tanulmányaim alapján kerestem a falu végén a kurta korcsmát, de bizony ott nem volt sem kurta, sem hosszú. A német a korcsmáját falu közepére plántálja, a Sicherheitswache közelébe, a reglama oltalma alá. Valószínűleg becsipni is csak forszitatosan tud. A tisztek tehát összeverődtek a csapatok előtt s bizonynyal a szolgálati szabályzatot vitatták meg.

Én egy darabig érdeklődtem, mint buzgó rezervistától elváratik, de csak mindég bántott egy gondolat: miért nincs itt kurtakocma? S ha nincs, mivel lehetne pótolni? Vezérmotivum: egy pohár bor, két pohár bor, több pohár bor.

A mint körünézek, látok egy poczakos

németet, a mint nekitámaszkodik a kapuféltának s ugy csodálkozik a szép szál magyar bakákon. Ez az én emberem!

A reglama nem tiltja kifejezetten, tehát hozzáléptem.

— Szép háza van Onnek. (Magyarnak így mondaná az ember: Beh szép háza van, bátyám! Itt Sie a hadnagy, a kutyamosó, a kerületi kapitány, meg a falusi bakter.)

— Tetszik a hadnagy urnak?

— Tetszik bizony. Tudja, én most jövök Magyarországból s örülök, mikor itt is jómódu polgárokat látok. Van szép birtoka is?

— Van bizony: hatvan hold! Szőlőm is van, borom is terem.

— Hja, szorgalmas, ügyes, derék ember sokra viszi.

Az én németem csak úgy dagadt a büszkeségtől.

— Ha megengedné hadnagy ur, hogy a házamat megmutassam.

— Köszönöm, éppen ráérek.

Jó uton vagyok már! Odabent bemutatta a paraszt a feleségét. Megdicsértem azt is, milyen csinos, üde, fiatal. Isten bocsássa meg a mekkorát föllenttem. A német megint hizott. Egyszer csak előkerül egy üveg bor s egy percz

RÁDIUM. Már a régiak sejtettek némely ritka ásványvizben oly titkos gyógyerőt melyet mágneses jelenségekkel magyaráztak. Az igazi okot azonban csak a legújabb korban ismerték meg, amidőn néhány gyógyforrásban rádiumot fedeztek fel. Hazánkban ezen csodás elem eddig egyedül a Schmidthauer-féle **IGMÁNDI**-keserűvizben találtak s így érthető vele elérhető meglepő gyógyeredmény. Már fél pohárral használva eltávolítja a gyomorban és belekben fészkelő sokféle betegség csirját s ezzel elejét veszi a baj kifejlődésének. Mint ivó kúra gyomor és bélbajokban, továbbá elkövéresedés, szívelhályosodás s azzal járó fulladásnál sárgaság, máj- és lépdegánat, cukorbetegség, aranyér, csúsz és köszvénynél, vérbőségnek stb. kitűnő eredménnyel használható. Kapható Nagyváraon mindenütt. Nagy üveg 50 fillér, kis üveg 30 fillér. Főszétküldés a forrástulajdonos: Schmidhauer Lajos gyógyszerésznél, Komáromban

minővel például a német katolikusok hasonló ülései bírnak, s aminő képesíti a nagygyűlést arra, hogy ne csak közóhajokat fejezzon ki, hanem eleven közakaratot is teremtsen.

Az eddigi megállapodások szerint, melyek lényegben változni alig fognak, a nyilvános diszülések ideje kedden este 5 órakor, szerdán délelőtt 10 és este 5 órára esik. A szabadon maradó időt mindenki által legkönnyebben megközelíthető mellékhelyiségekben a szakülések töltik ki. (Ha például a Fővárosi Vigadó lenne a gyűlésünk helye, úgy osztjuk be a helyiségeket, hogy a hallgatóság egész nap megszakítás nélkül ott tartózkodhassék. Nincs kizárva, hogy még tágasabb helyiségről gondoskodhatunk.)

A szaküléseken hivatalos szakelőadók szerepelni nem fognak. Ezen ülések valóban az érdekltség ülései lesznek, hol minden fontos kath. kérdés, mely a közérdek mértékét megüti, tárgyalás alá kerülhet.

A Szövetség alapszabályai szerint minden rendes, pártoló és pártfogó tagnak, vagy szabályszerűen megbízott képviselőjének joga van szeptember 15 ig előterjesztést intézni a Szövetséghez, melyben nemcsak a megvitadni kívánt tárgyat, de az előadót is megjelölheti, a kivel javaslatát megindokoltatni óhajtja.

A beérkező tárgyak sokasága és sokfélesége hozza magával, hogy a Szövetség tanácsa tárgyalásra csak annyit tűz ki, amennyit az idő megenged s azokat, a melyeket sürgősebbeknek ítél; — a többit az ülésnek egyszerűen bejelenti és tárgyalását más alkalomra halasztja.

Teljes tisztelettel hívjuk fel tehát az ügy lelkes barátait és az egyesületek, érdekelt testületek vezetőit, hogy indítványaik megtételével ne késsenek.

Egyöntetűség kedvéért megemlítjük az indítványok legrövidebb formáját is. Legegyszerűbb, ha az egyesület vagy testület tanácskozást tart, azon megállapítja ajánlatának tartal-

mát, azt néhány sorból álló határozati javaslatba foglalja, s feljegyzi rá, kit biz meg a javaslat megindokolásával és aláírva a Szövetségnek szeptember 15-ig megküldi. A magánosok beadott határozati javaslatukat maguk indokolhatják meg, vagy kívánságukra a Szövetség kér fel előadót. A dolog természete hozza magával, hogy az ily indoklás a lehető legtömörebb, legtárgyilagosabb lehet és az elnök által engedett időnél tovább nem tarthat.

A szaktanácskozományok annyiban zártak, amennyiben azon csakis külön jeggyel bíró nagygyűlési tagok vehetnek részt s csak azok szólhatnak fel, a kik a gyűlés jegyzőjénél feliratkozván az elnök által arra felhivatnak.

A tárgyalás alá kerülő határozati javaslatok a nagygyűlés előtt nyomtatásban is megjelennek, hogy a hozzászólás lehetővé váljék.

Az Országos Szövetség.

A bihari választás.

Szokoly Tamás folytatja körutját a nagykiterjedésű kerületben, egyre nagyobb sikerrel s a választóközönség folyton növekvő lelkesedése mellett. Bandériummal, virágosóval, éljenzéssel fogadja a népszerű jelöltet a nép és mindig tömegesebben csatlakozik hozzá. A kerületben már igen sok Szokoly-zászló leng, míg Rigó Lajos zászlóit egymásután vonják be és visszaküldik, vagy el sem fogadják. Említettük, hogy a Szokoly-párt kezdettől számított Barabás Béla támogatására. Ebben nem is csalódtok. Barabás, aki ma Zomborban képviseli a függetlenségi párt központját a bácsmegyei párt szervezkedő gyűlésén, bizalmas, meleghangú levelet intézett Szokoly Tamáshoz, amelyet egész terjedelmében itt közlünk:

Kedves barátom!

Örömmel vettem tudomást a lapokból, hogy a bihari választókerület Téged óhajt az országgyűlésre követnek megválasztani.

S ha a bihariak óhaja valóra is válik, úgy Te benned édes Barátom egy kiválóan erős és rendíthetetlen katonával fog szaporodni a nemzeti jogokért küzdők elszánt serege.

Szívemből kívánom tehát, hogy a közeli napokban, mint képviselőtársamat és bajtársamat üdvözülhesselek.

Sajnálom azonban, hogy a választási küzdelmekbe bele nem avatkozhatom s hogy támogatásodra a kerületbe le nem utazhatom. Pedig ez nekem személyes baráti kötelességem is volna, mert hiszen az én nagyváradi 1901. október 3-iki megválasztásom s Tizza Kálmán feletti győzelmemnek Te irányítója, lelke és vezére voltál. S így mindenki természetesnek s indokoltnak tartaná, ha most ott lennék oldalad mellett.

És még sem tehetem. Mert az országos központnak nem szabad a választási harcok küzdelmét fokozni s befolyásolni tevékenységével a választók szabad elhatározását akkor, amidőn a képviselőségre kijelölt ellenfelek egy-ugyanazon elvnek hirdetői s ugyanazon meggyőződésnek harcosai.

Nem tartom tehát helyesnek szembeszállani a központ semleges magatartásával, amely minden párttagtól elvárja, hogy tevékenységével ne működjék sem az egyik, sem a másik jelölt mellett.

Magának Kossuth Ferencnek, pártunk nagynevű vezére és elnökének is ez a határozott nézete és kívánsága s ez előtt tisztelettel kell meghajolnom.

Beláthatod tehát indokaim súlyosságát s Te engem bizonyára fel fogsz menteni baráti kötelességem teljesítése alól.

Végül pedig becsületes törekvéseid sikert, zászlódnak és nevednek pedig tiszta szívből győzelmet kívánok.

Budapest, 1905. augusztus 11-én.

Őszinte barátod

Barabás Béla,
országgyűlési képviselő,
az országos függetlenségi és 48-as
Kossuth-párt alelnöke.

Barabás levele kétségkívül nagy hatással lesz azon választók állásfoglalására is, akik Szokoly lobogójához esetleg még nem csatlakoztak volna. A jelölt egyébként tegnap Biharcsatár, Hegyköszárdobágy, Hegyközpályi, Hegyközuj-

mulva ott ültem az asztalnál, borozva s falatozva kenyeretszalonnával és persze — borssal. A borsot megkíméltem, (maradjon a németnek is valami) egyebeket azonban pakoltam befelé.

Közben a századnál észrevették, hogy elűntem. Jött egyik tiszt keresni; megtalált — de nem jelentette az eredményt. Ketten ittunk tovább. Jött a másik tisztársam — az is ott maradt. A kapitány bosszankodni kezdett.

— Hova a pokolba lettek az én összes tisztjeim?

Nagy mérgesen ő is keresésünkre indult — s nagy szeliden ő is ott maradt velünk. Dicsértük a németet s ittuk a borát.

Kár, hogy az utazómenet további részére nem vihettük magunkkal a derék sógort! Bucsuzól még egyszer megdicsértük a feleségét s annyi borralót adtunk neki, hogy a felét minden áron vissza akarta adni. Tulságosan becsületes német, csodálatos, hogy még nem ment tönkre.

A menet további része egyre pogányabb lett. A poros országuton egy lovagló tűzérütegosztály robogott mellettünk s gyártotta a port, a baka legnagyobb ellenségét. A nap nemcsak

sütött, hanem pörkölt is és főzte a bakát saját izzadságában. A gyengébbek kezdtek kilépní; egy-kettő össze is rogyott. Nem egy tiszt átvette a fegyvert egyik-másik gyengébb bakától. Elhallgatott a nótázás s égő szemek lesték a legközelebbi falut, Fischamendet. Ott vár az ebéd.

Nem tanultam a földrajzból, de azért soha sem felejttem el, hol van Fischamend. Ott, ahol legéheesebben ültem le ebédhez.

A megszelidített arany ökörfejhez czimzett Gasthausban volt az ebéd. A kocsmárosné és két szép szőke leánya fehér ruhában vártak; persze virág helyett inkább sörös poharakat hintettek elénk. Aztán olyan remek ebédet teremtettek az udvar árnyas fái alatt, hogy örömeinkben még a képes levelezőlapok árát is elfelejtettük megadni s később utalványon küldtük meg.

Hogy ne legyen zavartalan az ebéd, egyszer csak hatalmas zápor szakadt a nyakunkba.

Nosza felkaptuk a kardot, sapkát meg a sörös poharat s igyekeztünk e kincsekkel fedél alá. Pompásan elhelyezkedtünk a kocsmáros szobájában. Találtunk egy zongorát s egyikünk rákezdett a legutolsó bécsi keringőre. Erre kitört a bécsi

virtus. Daloltunk, tapssal ütöttük a taktust és sörrel gyantáztunk. A tenyeres-talpas szakácsné odatelepedett két törzstiszt közé s azoknak kurizált elragadóan bájos szendességgel. A kocsmárosné sörért ment — ebben az alkalmas perczen egyik hadnagy derékon kapta a szebik leányt, egy főhadnagy a kevésbé szépet s olyan bált rögtönözöttünk, mintha a Kereskedelmi Csarnokban vigadnánk.

A zongorázó hadnagy hirtelen a Rákóczi indulóba csapott át. Egetverő éljenzés. Bennünk magyarokban felgyulladt a magyar virtus és elhatároztuk, hogy a két német leányzót kioktatjuk a csárdásra.

Ebben a perczen előállt az eső s az ezredes felállt.

— Uraim, mehetünk.

Mintha ketté vágta volna a mulatságot. A vig fiuk egyszerre komoly katonák lettek. Felcsatoltuk a csörömpölő kardot s egy fél perc mulva az utczáról intett bucsut 50 tiszt a két kis szőszke németnek.

Ha ezeket is be lehetne venni állandóan a szolgálati szabályzat II. részének XVII. fejezetébe! (Mondta valaki más, világért sem én, a komoly családapa.)

Az utazómenet további utazó vánszorgás

Uj üzlet!

A mélyen tisztelt közönség tudomására hozzuk, hogy a Szt.László-téren (a Janky-féle fűszerüzlet szomszédságában) fővárosi mintára berendezett

Uj üzlet!

kézmű- és divatáru üzletünket

megnyitottuk, s alázattal kérjük raktárunk megtekintését. Legtöbb törekvésünk az lesz, hogy pontos kiszolgálásunkkal és

előnyös áruinkkal a t. közönség pártfogására magunkat érdemessé tegyük.

Kiváló tisztelettel:

Kenyeres és Engländer, Szt.-László-tér 1.

lak. Tóttelek és Siter községekben tartott programbeszédet. A mai nap folyamán pedig Bihar, Biharpüspöki, Kereki, Kismarja és Nagyszántó községeket látogatja meg.

A politikai válság.

Mint hét végén rendesen, a politikai életben szélcsend állott be. Vasárnapra gyűjtik erejüket a pártok s így szombaton csak elszórt apróbb hírek érkeznek.

Az apró hírek között van egy érdekesebb: Lányi miniszter beleköt az ügyvédekbe. Az ügyvédi kamarák u. i. kijelentették igen udvariasan, hogy az ügyvezető urat az udvariasan kért támogatásban nem részesítik. Kapta magát Lányi ur s az egyik kamara ily értelmű határozatát megsemmisítette.

Ez már nevetséges. Ha Kristóffy megsemmisíti egy megye határozatát, teheti, mert az alkotmányos belügyminiszternek alá van rendelve. Kristóffy alkotmányosnak képzei magát, tehát képzelheti azt, hogy joga van egy határozatot megsemmisíteni. Minthogy azonban a megsemmisítés alapja a fantázia, világos, hogy az illető határozat tovább is vigan fog élni.

Az ügyvédnek azonban a legalkotmányosabb miniszter sem felsőbb hatósága, nem-hogy Lányi volna az. Hiába haragszik Lányi, ha egyszer az ügyvédek kimondták, hogy nem hederítenek reá, hiába akarja az ügyvezető a rettenetes basát játszani. Kacszagni való erőlködés. Ugyan hol van az a »legális« eszköz, a melylyel Lányi az ügyvédekkel arra akarja szorítani, hogy őt támogassák?

A válságról következő híreink szólanak:

Andrássy Lányi ellen.

Gróf *Andrássy* Gyula cikket irt a »B. H.«-ban, amelyben bizonyítja Lányi szofisztikai ellenében a mostani kormány törvénytelenységét. A cikk rövid kivonatát itt adjuk:

Lányi miniszter Dicey angol jogtudósra hivatkozva, mondja, hogy az angol parlamen-

tárizmus a magyarnak mintája, tisztán »konvenczió« alapul. Ez igaz, de nem bizonyít semmit, mert a magyar parlamentárizmus törvényekbe van igtatva. De az angol parlamentárizmust, ha nincs is törvényben, azért kétszáz év óta senki sem merte megsérteni és Brougham lord, Peel Róbert bizonyítja, hogy a többség ellen a kormány nem szegülhet és a koronának respektálni kell az akaratát. Nálunk is csak úgy volt lehetséges ezt a régi igazságot megsérteni, hogy tekintélyes nagytudású politikusok állították a királynak, hogy ez nem törvénytelen dolog. De Angliában is a parlamentárizmus »konvenczióit« a közönséges jog védelmezi. Dicey, akire Lányi hivatkozott, mondja, hogy a parlamentáris megegyezést a legvakmerőbb kalandor is respektálni köteles. Ugyancsak Dicey mondja, hogy az imparlamentáris kormány parancsai ellen a jog védi a polgárokat és feljogosítja a passzív elientállásra. De az angol példákön kívül hivatkozhatunk még az 1848. évi III. törvenczikk körül kifejlődött vitára is. Széchenyi irta akkor, hogy a felelős kormányt a »nemzet és a korona bizalmi emanációjának tekinti.« Mikor pedig a főrendiház az interpellációs jogot tárgyalta, több nyilatkozat hangzott el, amelyek a kormány többségi voltát magától értetendőnek vették. Széchen Antal az interpellációra való felelet kötelességét azért nem tartja szükségesnek, mert a törvény a parlamentáris kormányt is, a felelősség elvét úgy is behozza. De a képviselőház akkori határozata is bizonyítja, hogy a kormányt magától értetődően többséginek tekintették. Az interpellációra való válasz kötelezettsége felől megkérdezte a felső tábla az alsót, és erre a határozat az volt, hogy a kormány feleletre nem kényszeríthető, vagy ha akarata ellenére, mégis feleletre kényszerítenék, akkor a szerint a többség tőle bizalmát megvonta, lelépni kénytelen. Ha a kormány a parlamentárizmus elvét megsértené, úgy is vád alá lehet helyezni, bár erről ott közvetlen törvény nem szól. Nálunk azonban határozott törvények szólnak a vád alá helyezéséről. Az 1848-iki törvény szerint vád alá

— Nem bizony, — feleltem, mert a magyar kalauz egyáltalán nem is kérte soha a menetlevelemet, megbízáván a tisztí egyenruhában. Melyik az udvariasabb már most?

Egyszerre az utkanyarulatnál feltűnt az ezred zenekara, amely vasuton ment Bruckig s onnan gyalog jött elénk. A Rákóczi-indulóval fogadtak. Hogy elfelejtettük egyszerre a fáradalmakat! Kiegyenesedett a fáradt ezred, ruganyosan lépkedtünk, mosolygott, tréfált és — lelkesedett mindenik. A hazai levegő, a magyar zene, a felséges fejedelem örökszép indulója átjárta a lelkünket — s mintha csak egy kis sétát tettünk volna, büszkén és feszesen masiroztunk át a német Bruckon, a Lajta hídján.

Nemzeti színü határozat jelezte, hogy itthon vagyunk, Magyarországon. Királyhidán. Itthon; hanem azért mégis csak más az a kis fészek, a melyet *otthon* hagytam.

Nagyot fujtunk, mikor megérkeztünk. Teringette, nem kicsiség éjjeli fél 4-től este 7-ig »utazómenni.« S kezdtünk sörök és borok fedezete alá huzódni s csakhamar összekoczkodtak a poharak.

— Éljen a tábor! Magas! Magas! Magas! Ez ugyan nincs benne a programában, de de azért bátorzkodott igen jól esni.

helyezhető a kormány, ha fennálló törvényrendeletét vagy az ország függetlenségét, az alkotmány biztosítékát sérti. A törvénytelen kormány mind a kettőt megtette és azért csak a czélszerűség fog dönteni a fölött, hogy vád alá helyezzük-e, vagy sem.

Egy kis füzet.

November 18-ika még mindig kísért. A röpiratáradat között megjelent egy kis füzet is, a szerzője Márk Márkus s a címe: A kisebbségi elvet valló többség. A szerző kifejti benne, hogy nyugalom és a válságból kibontakozás csak akkor lesz az országban, ha a mostani obstrukcióban fogant többség helyett olyan kerül a parlamentbe, amely a többség hatalmát a parlamentben abszolutisztikussá teszi. Érdekes, hogy a házszabályrevíziót még ez a röpirat sem meri nyíltan követelni, csak a sorok között sejteti, az sejtetésből következőnek tünteti föl.

Utóhang.

Báró Fejérváry Géza miniszterelnök a lip-tószentmiklósi mandátumot átnyujtva a küldöttség üdvözlésére Lányi igazságügyminiszterhez címzett következő táviratban válaszolt: Baló Lajos, Vitális Péter és Mikó Péter a mandátumot átnyujtó küldöttség tagjai kegyesek voltak ez alkalomból táviratilag üdvözölni. Kérlek, kegyeskedjél nekik nevemben legőszintébb, legmelegebb hálás köszönetemet ezen szíves figyelmükért, de főleg azon hazafias buzgólkodásukért átadni, melylyel a magyar állameszmét megválasztásod által súlyos körülmények között diadalra segítették.

Bizalmas tanácskozás.

Tegnap délelőtt fél tizenegy órakor Bihar honvédelmi miniszter Lányi miniszterhez hajtatott, hol bizalmas tanácskozásra ültek össze. A tanácskozásról semminemű kommunik kiadását nem tartottak szükségesnek.

Alispáni értekezlet.

Pestvármegye hatvanötös bizottsága, a melyet az ellentállás szervezésére küldtek ki, legutóbbi ülésén elhatározta, hogy Beniczky alispán az ország valamennyi alispánját értekezletre hívja össze. Az alispánok értekezlete e hónap 16-án lesz és a törvényhatóságok ellentállásainak egyöntetű megállapításával fog foglalkozni.

Lányi miniszter megfenyegette az ügyvédeket.

Az ügyvédi kamarák, tudvalevőleg elhatározták, hogy az igazságügyminiszternek azt a leiratát, amelyben a kamarák támogatását kéri, nem veszik tudomásul és támogatásban nem részesítik. Ilyen határozatot hozott az aradi ügyvédi kamara is.

Lányi Bertalan igazságügyminiszter most válaszolt arra a határozatra s még pedig azzal, hogy a határozatot megsemmisítette.

Törvények paragrafusaival bizonyítja, hogy a kamarának nem volt jogában azt a határozatot hozni; végül pedig így fenyegetőzik:

— Hathatósan figyelmeztetem már most a kamarát, hogy maradjon szigoruan működési körének törvényes határai között és tartsa magát törvényes kötelességeihez; — mert különben a jövőben minden törvénytisértést a rendelkezésemre álló minden legális eszközzel kérelhetetlenül meg fogom torolni.

Az ügyvédek aligha fogják ezt a leiratot szó nélkül hagyni.

volt. A pompás ebéd után fölötté kellemetlen vigasz volt, hogy az eddig megtett 24 kilométeren felül még 20 kis kilométer vár ránk. Az eső is megeredt s szép csendesen kezdte rajtunk a port tapadó, ragadó, vastag sárrá változtatni s mi szemléltük ezt a kevéssé kellemes metamorfózist. Unalmas, kegyetlenül unalmas volt. Néha-néha a bakák rákezdték a 60-asok vig nótáját:

Appel-baka a csárdába
Ragyogó csillagom, galambom!
Vörös bort iszik bújába
Ragyogó csillagom, galambom!
Vörös bort iszik bújába,
Nem a kapitány úr kontójára,
Ragyogó csillagom, galambom!

Azzal szórakoztunk, hogy lefordítottam a német tisztnek a magyar nóták szövegét. »Mein glänzen der Stern, mei ne Taube!« Ezeket daloltuk, közbe pedig kifejeztük abbeli gyanunkat, hogy valaki megfogta és huzza, kinyújtja ezt az utat, csakhogy annál később érjünk a táborba.

Közben szóba jött a magyar és német udvariasság. Egyik tiszt, akivel együtt utaztam Budapesttől Bécsig, emlékeztetett rá, milyen kedves udvariassággal kérte a menetlevelemet az osztrák kalauz, mikor Brucknál a vonatra szállott.

— A magyar kalauz sohasem kéri ilyen udvariasan.

lak. Tóttelek és Siter községekben tartott programbeszédet. A mai nap folyamán pedig Bihar, Biharpüspöki, Kereki, Kismarja és Nagyszántó községeket látogatja meg.

A politikai válság.

Mint hét végén rendesen, a politikai életben szélcsend állott be. Vasárnapra gyűjtik erejüket a pártok s így szombatn csak elszórt apróbb hírek érkeznek.

Az apró hírek között van egy érdekesebb: Lányi miniszter beleköt az ügyvédekbe. Az ügyvédi kamarák u. i. kijelentették igen udvariasan, hogy az ügyvezető urat az udvariasan kért támogatásban nem részesítik. Kapta magát Lányi ur s az egyik kamara ily értelmű határozatát megsemmisítette.

Ez már nevetséges. Ha Kristóffy megsemmisíti egy megye határozatát, teheti, mert az alkotmányos belügyminiszternek alá van rendelve. Kristóffy alkotmányosnak képzeli magát, tehát képzelheti azt, hogy joga van egy határozatot megsemmisíteni. Minthogy azonban a megsemmisítés alapja a fantázia, világos, hogy az illető határozat tovább is vigan fog élni.

Az ügyvédnek azonban a legalkotmányosabb miniszter sem felsőbb hatósága, nem-hogy Lányi volna az. Hiába haragszik Lányi, ha egyszer az ügyvédek kimondták, hogy nem hederítenek reá, hiába akarja az ügyvezető a rettenetes basát játszani. Kacagni való erőlködés. Ugyan hol van az a »legális« eszköz, a melylyel Lányi az ügyvédekkel arra akarja szorítani, hogy őt támogassák?

A válságról következő híreink szólnak:

Andrássy Lányi ellen.

Gróf Andrássy Gyula cikket írt a »B. H.«-ban, amelyben bizonyítja Lányi szofiizmái ellenében a mostani kormány törvénytelenességét. A cikk rövid kivonatát itt adjuk:

Lányi miniszter Dicey angol jogtudósra hivatkozva, mondja, hogy az angol parlamen-

tárizmus a magyarnak mintája, tisztán »konvenczió« alapul. Ez igaz, de nem bizonyít semmit, mert a magyar parlamentárizmus törvényekbe van ígátva. De az angol parlamentárizmust, ha nincs is törvényben, azért kétszáz év óta senki sem merete megsérteni és Brougham lord, Peel Róbert bizonyítják, hogy a többség ellen a kormány nem szegülhet és a koronának respektálni kell az akaratát. Nálunk is csak úgy volt lehetséges ezt a régi igazságot megsérteni, hogy tekintélyes nagytudású politikusok állították a királynak, hogy ez nem törvénytelen dolog. De Angliában is a parlamentárizmus »konvenczióit« a közönséges jog védelmezi. Dicey, akire Lányi hivatkozott, mondja, hogy a parlamentáris megegyezést a legvakmerőbb kalandor is respektálni köteles. Ugyancsak Dicey mondja, hogy az imparlamentáris kormány parancsai ellen a jog védi a polgárokat és feljogosítja a passzív ellentállásra. De az angol példákön kívül hivatkozhatunk még az 1848. évi III. törvenczikk körül kifejlődött vitára is. Széchenyi írta akkor, hogy a felelős kormányt a »nemzet és a korona bizalmi emanációjának tekinti«. Mikor pedig a főrendiház az interpellációs jogot tárgyalta, több nyilatkozat hangzott el, amelyek a kormány többségi voltát magától értetendőnek vették. Széchen Antal az interpellációra való felelet köteleességét azért nem tartja szükségesnek, mert a törvény a parlamentáris kormányt is, a felelősség elvét úgy is behozza. De a képviselőház akkori határozata is bizonyítja, hogy a kormányt magától értetődően többséginek tekintették. Az interpellációra való válasz kötelezettsége felől megkérdezte a felső tábla az alsót, és erre a határozat az volt, hogy a kormány feleletre nem kényszeríthető, vagy ha akarata ellenére, mégis feleletre kényszerítenék, akkor a szerint a többség tőle bizalmát megvonta, lelépni kénytelen. Ha a kormány a parlamentárizmus elvét megsértené, úgy is vád alá lehet helyezni, bár erről ott közvetlen törvény nem szól. Nálunk azonban határozott törvények szólnak a vád alá helyezésről. Az 1848-iki törvény szerint vád alá

— Nem bizony, — feleltem, mert a magyar kalauz egyáltalán nem is kérte soha a menetlevelemet, megbizván a tisztí egyenruhában. Melyik az udvariasabb már most?

Egyszerre az utkanyarulatnál feltűnt az ezred zenekara, amely vasuton ment Bruckig s onnan gyalog jött elénk. A Rákóczi-indulóval fogadott. Hogy elfelejtettük egyszerre a fárdalmakat! Kiegyenesedett a fáradt ezred, ruganyosan lépkedtünk, mosolygott, trétált és — lelkesedett mindenik. A hazai levegő, a magyar zene, a felséges fejedelem örökszép indulója átjárta a lelkünket — s mintha csak egy kis sétát tettünk volna, büszkén és feszesen masiroztunk át a német Bruckon, a Lajta hidján.

Nemzeti színü határoszlop jelezte, hogy itthon vagyunk, Magyarországon. Királyhidán. Itthon; hanem azért mégis csak más az a kis fészek, a melyet otthon hagytam.

Nagyot fujtunk, mikor megérkeztünk. Teringette, nem kicsiség éjjeli fél 4-től este 7-ig »utazómenni.« S kezdtünk sörök és borok fedezete alá huzódni s csakhamar összekocodtak a poharak.

— Éljen a tábor! Magas! Magas! Magas! Ez ugyan nincs benne a reglamában, de de azért bátorkodott igen jól esni.

helyezhető a kormány, ha fennálló törvényrendeletét vagy az ország függetlenségét, az alkotmány biztosítékát sérti. A törvénytelen kormány mind a kettőt megtette és azért csak a czélszerűség fog dönteni a fölött, hogy vád alá helyezzük-e, vagy sem.

Egy kis füzet.

November 18-ika még mindig kísért. A röpiratáradat között megjelent egy kis füzet is, a szerzője Márk Márkus s a czime: A kisebbségi elvet valló többség. A szerző kifejti benne, hogy nyugalom és a válságból kibontakozás csak akkor lesz az országban, ha a mostani obstrukcióban fogant többség helyett olyan kerül a parlamentbe, amely a többség hatalmát a parlamentben abszolutisztikussá teszi. Érdekes, hogy a házszabályrevíziót még ez a röpirat sem meri nyíltan követelni, csak a sorok között sejteti, az sejtetéstől következőnek tünteti föl.

Utóhang.

Báró Fejérváry Géza miniszterelnök a lip-tószentmiklósi mandátumot átnyújtva a küldöttség üdvözlésére Lányi igazságügyminiszterhez címzett következő táviratban válaszolt: Baló Lajos, Vitális Péter és Mikó Péter a mandátumot átnyújtó küldöttség tagjai kegyesek voltak ez alkalomból táviratilag üdvözölni. Kérlek, kegyeskedjél nekik nevemben legőszintébb, legmelegebb hálás köszönetemet ezen szives figyelmükért, de főleg azon hazafias buzgólkodásukért átadni, melylyel a magyar állameszmét megválasztásod által súlyos körülmények között diadalra segítették.

Bizalmas tanácskozás.

Tegnap délelőtt fél tizenegy órakor Bihar honvédelmi miniszter Lányi miniszterhez hajtatott, hol bizalmas tanácskozásra ültek össze. A tanácskozásról semminemű kommunik kiadását nem tartottak szükségesnek.

Alispáni értekezlet.

Pestvármegye hatvanötös bizottsága, a melyet az ellentállás szervezésére küldtek ki, legutóbbi ülésén elhatározta, hogy Beniczky alispán az ország valamennyi alispánját értekezletre hívja össze. Az alispánok értekezlete e hónap 16-án lesz és a törvényhatóságok ellentállásainak egyöntetű megállapításával fog foglalkozni.

Lányi miniszter megfenyegette az ügyvédek.

Az ügyvédi kamarák, tudvalevőleg elhatározták, hogy az igazságügyminiszternek azt a leiratát, amelyben a kamarák támogatását kéri, nem veszik tudomásul és támogatásban nem részesítik. Ilyen határozatot hozott az aradi ügyvédi kamara is.

Lányi Bertalan igazságügyminiszter most válaszolt arra a határozatra s még pedig azzal, hogy a határozatot megsemmisítette.

Törvények paragrafusaival bizonyítja, hogy a kamarának nem volt jogában azt a határozatot hozni; végül pedig így fenyegetődzik:

— Hathatósan figyelmeztetem már most a kamarát, hogy maradjon szigoruan működési körének törvényes határai között és tartsa magát törvényes köteleességeihez; — mert különben a jövőben minden törvénytisértést a rendelkezésemre álló minden legális eszközzel kéréllhetetlenül meg fogom torolni.

Az ügyvédek aligha fogják ezt a leiratot szó nélkül hagyni.

volt. A pompás ebéd után fölötté kellemetlen vigasz volt, hogy az eddig megtett 24 kilométeren felül még 20 kis kilométer vár ránk. Az eső is megereedt s szép csendesesen kezdte rajtunk a port tapadó, ragadó, vastag sárrá változtatni s mi szemléltük ezt a kevéssé kellemes metamorfózist. Unalmas, kégyetlenül unalmas volt. Néha-néha a bakák rákezdték a 60-asok vig nótáját:

Appel-baka a csárdába
Ragyogó csillagom, galambom!
Vörös bort iszik bújába
Ragyogó csillagom, galambom!
Vörös bort iszik bújába,
Nem a kapitány úr kontójára,
Ragyogó csillagom, galambom!

Azzal szórakoztunk, hogy lefordítottam a német tiszteknek a magyar nóták szövegét. »Mein glänzen der Stern, mei ne Taube!« Ezeket daloltuk, közbe pedig kifejeztük abbeli gyanunkat, hogy valaki megfogta és huzza, kinyújtja ezt az utat, csakhogy annál később érjünk a táborba.

Közben szóba jött a magyar és német udvariasság. Egyik tiszt, akivel együtt utaztam Budapesttől Bécsig, emlékeztetett rá, milyen kedves udvariassággal kérte a menetlevelemet az osztrák kalauz, mikor Brucknál a vonatra szállott.

— A magyar kalauz sohasem kéri ilyen udvariasan.

A járda, mint Frizzo.

Mottó: Frizzo eltunik.

Mig távol voltam Nagyvárdtól, dagadó kebellemel olvastam a híreket kitűnően szerkesztett lapunkból, mennyire halad a Pecze- és Páris-patak partjain az utcák kövezése és szabályozása. Lapunk izgatónan érdekfeszítő ujdonsága volt páros napokon:

A Fő-utca szabályozása.

Páratlan napokon ellenben ez a hír hozta lázba a honfiai kebleket:

A Fő-utca aszfaltozása.

Elképzelhető, micsoda izgalmak közt léptem a Fő-utczára, mikor végre hazajöttem. A nagyváradi lokálpatrióta minden büszkesége bennem lobogott s vártam az örvendetes meglepetést.

A mi nem is maradt el. Legnagyobb örömmel tapasztaltam, hogy közönséges rágalom azon rosszakaratu híresztelés, mintha én kopasz volnék. Egész sereg hajamszála égnek meredt atól, a mit láttam.

A nagy felfordulás, a mit a szabályozásnak nevezett aszfaltozás okozott a Fő-utczán, nem volt idegen előttem. Megmásztam én már nagyobb hegyeket s átugráltam valamivel veszélyesebb szakadékokat is a nyáron, még pedig hadi létszámon lévő szakasz élén, az ellenséget keresve. Királyhida mellett a Császárkőbánya kőkupaczaín éppen akkorákat lehetett botlani, mint a Fő-utczán. Itt csak az ellenség hiányzott! Azaz dehogy, nem hiányzott! Hát a hitelezők! Azok elől igen jó a fő-utczai kövek Deckungjai mögé huzódni. Hanem nincs az a kőbánya, a hol a Fő-utczához hasonló kedélyesen csapongó vonalakat produkált volna a mérnöki tudomány.

Láttam, hogy itt egy új, eredeti találmánnyal, valami szabadalmazott nagyváradi specialitással állok szemben. A füst nélküli lőpor mintájára ime itt van a járda nélküli aszfaltozás és utczaszabályozás.

Leccsillapítottam égnek meredő fűrtjeimet s igyekeztem a találmány lényegét felfogni Fiskálisnak mindenhez kell érteni.

Azt rögtön láttam, hogy bár nem plátói bölcsesség hozta létre a vonalakat, de van bennük rendszer, mint Shakespere mondta. Hogy a váradi járdáról mondta-e, azt nem kutatom.

A járda a hold járása szerint készült. A Kishidtól egy darabon széles, kényelmes, teljes járda. A drogériától megmondolja a dolgot s elkezd fogyni, mint a hold. Fogy, fogy. Kiss Dávid bátyánk boltja előtt egy gyors fogyatkozás üt beléje: az ajtó elé oda plántáltak még egy villamos vasuti oszlopot is, úgy hogy derék Dávid bátyánk egy-egy jó ebéd után a saját üzletébe nem fog tudni bemenni. A vevői azért majd csak bepréslődnek; legfeljebb igyekezni fognak a keresztények pénteken egy hétre, a zsidók pedig hosszú napkor egy évre eljátni magukat a kir. dohányjövédékkel.

Innen kezdve döntőleg fogy a járda, úgy hogy az ember önmagának kénytelen kitérni. Amint aztán dr Várady Zsigmond háza elé érünk, egyszer csak az egész járda eltunik, mint Frizzo.

Miért éppen dr V. Zs.-t sújtja ez a büntetés? Nem értem.

Elvégre Kiss Dávid lelkes 48-as, megérdemli, hogy Tisza Kálmán városa éreztesse vele méltó haragját. De mit vétett szegény dr V. Zs.? Oszlopos tagja a szabadelvűpártnak; igyekezett ugyan néha egy kis paraszt, haladást vinni a pártba, de aztán igyekezett jóvá is tenni a hibát. A tanácsot éppen lekötölteze magának, mióta az interpellációkat megnyomorította. Dr V. Zs. tehát éppen dupla járdát érdemelt volna, nagyváradi rendszer szerint s ime, semmit sem kapott.

No hát Nagyvárdon még mameluknak lenni sem érdemes.

Azért ne essünk kétségbe: nem nyeli el a járdát végleg dr V. Zs. Csak a hold járását követi az aszfalt, egy házzal odébb ismét kibukkan, szerényen, félénken, egy kis keskeny sávban, mint az új hold. Csak annyi, hogy a tyúk is átléphesse. Lassan, de bizonytalanul gyarapodik s az irtalmak előtt meglepetve látjuk, hogy ime két ember is elfér egymás mellett, olyan szélessé nőtt.

Kérdéskösdtem: mire ez a szeszélyes kac-

karingózás? Mire a Fő utczát így eleszfitani? A mérnöki tudomány legújabb vivmánya-e a járda nélküli járda, vagy a szecsesszió követelménye?

Czibil észszel bajos felérni; itt csak a hadi tudomány segít.

A főmérnökünk katonás ember. Megharagudott egyszer a főutczai házakra, hogy azok össze-vissza állanak, mint a népfelkelők. Kapta hát magát, kiválasztott egy házat Direktionschergenak s a többire rákiáltott:

— Jobbra igazodj!

A főmérnök ur biztosra veszi, hogy a házak engedelmeskednek s egy vonalba igazodnak. Ebben a hitben úgy fekteti a járdát, ahogy a házaknak állani kellene. Szóval, ha baj van, akkor a ház hibás, miért nem igazodik a jobb szárny felé?

Nyugodjunk tehát bele s várjunk, várjunk, várjunk — míg a házak megmondják a dolgot, beleunnak a passzív rezisztenciába s azt mondják, ha a főmérnök nem enged, hát leszünk mi azok, akik engednek s egy holdvilágos éjjelen szépen jobbra igazodnak.

— Addig pedig — de hát muszáj-e nekünk addig éppen járdán járni?

Adolár.

Szociáldemokrata okvetetlenkedés.

Jakabokányiek nem férnek a bőrtükbe. Nem csoda. Miniszteri oltalom alatt üzhetik kisdéd játékukat. Még ez sem történt Magyarországon, ahol a szociáldemokrácia szülőanyja, a liberálisizmus a páholyok titkos homályában ugyan mindig istápolta, gyámolította és bujtogatta a téglaszin lobogó legényeit, de nyilvánosság előtt annyira alaposan és gorombán szokott vele elbánni, hogy még az ellenzéki képviselők interpelláltak nem egyszer az egyéni jogok s a közszabadság nevében. Akkor a belügyminiszterek verették szét a gyűléseket, ők foglaltatták le s elkobozták a vörös nyomtatványokat, lefotografoltatták, eltoloncoltatták a munkások keserves garasain élőködő heréket, az agitátorokat s egymásután be is csukatták őket. Akkor a nemzetközies újsága, az időközben napilappá lett *sajtakaró* — ez legsajátabb házikifejezése és legjobban ő rá illik — a belügyminisztert állandó kedveskedéssel, ipsisima verba, *főmarháznak* nevezte. Ma nagyot fordult a világ. A belügyek ügyvivője rakott szarvat a hazátlan főkolompok fejére. Az ő tiszteletére, az ő védnöksége alatt rendezik ma már a második gyűlést a fővárosban, tüntető körmenettel egybekötve. Nem tudjuk, lesz-e ablakbeverés és kirakatorombolás is görögütz gyanánt, mert ez az appendix más alkalommal nem szokott elmaradni. Ezelőtt két héttel elhagyták az ünneplésnek ezt a zajosabb módját, talán azért, mert miniszteri barátjuk nyájas kézzszorítások közben kérte szövetségeseit, hogy *méltóságteljesen* viselkedjenek. Szabadjon mégis kérdeznünk, ugyan mi történnék, ha a zabolátlan csőcselékhad utczai demonstrációjának megszkott velejárója véletlenül ezuttal is ismétlődne? Vajjon szabad lenne-e ez esetre Rudnay lótkáros huszárjainak a suhogó nádpálczát használni s a számjelző táblát betelé fordítani? Ugy tetszik nekünk a fővárosi államrendőrség nagy zavarban lehet s aligha tudja, mittevő legyen miniszterének új segédcapatával szemben, ha zavarogni, törni-zuzni találja, a politikai érettség, az általános választói jog hatalmas *ellenargumentumaként*.

Ezenközben a jól kereső szájhősök, akiknek busás díjazását sok diplomás ember megirigyelhetné, telelarmázzák az egész országot. És ez a nagyobbik, a tulajdonképpen baj. Budapesti hallgatóságukon aligha ronthatnak már, de a vidékin igen. Bejárák most hétről-hétre Tolnát — Baranyát, Ungot — Bereget, végig táv-szónokolják a piacokat, közttereket, arénákat, bőven hintve a konkolyt mindenféle hangzatos ürügy alatt, egyuttal hivatalos *kormányasszisztencia* mellett. Ugyanekkor, köztudomás szerint, temérdek röpirattal, plakáttal, nyomtatvánnyal is mindenféle hazai nyelven megkörnyékezik a népet, hogy behálózzák. Csak azt nem értjük, honnan veszik ezek az atyafiak a

pénzt? Az agitátorok, a gyűlések és ugynevezett sajtótermékek céljaira. Hiszen ide nem kis összeg kell! Talán csak nem részesülnek *államsegélyben*?

Máskülönben pedig annyi gyűlést rendeznek, hogy még azt is meg kellene kérdeznünk, honnan veszik a szónokokat egyszerre ennyi helyen? Tudjuk azonban, hogy nagy segítséget nyerne a bedutyizott elvtársak *ammessziája* folytán. Akadnak ezenkívül *műkedvelő burzsua-szereplők is*. Nagyvárdnak is lesz része ebben a különös szerencsében egy hét mulva. Jakabokányiek nagy czéhbéli apparátussal vonulnak föl. Csak sajnálni tudjuk, hogy a vármegye egyik szabedelvűpárti képviselője, jobb ügyhöz méltó buzgalommal szintén kooperálni kíván a nemzetközi vezérek gyűlésén. A kormány állásfoglalása után azonban nincs mit csodálkoznunk, ha egy-egy törvényhozó hasonló lépésre határozta el magát. A társadalomtudományi társaság is elküldi három tagját, hogy az ismert és nagyon ellenszenves szabadkőműves szellemben igyekezzenek leikeket halászni.

A reklám dobja főként rájuk igyekszik, a figyelmet föl hívni, úgy okoskodván, hogy a tudományra appellálva könnyebb lesz a nemzetközies próbálkozásának *intelligens hallgatóság bevonásával valamelyes nivót teremteni*. Ezért kell Somló Bódogot és társait, *Jászy Oszkár* és *Vámbéry Lusztmet* európai hírű tudósoknak kitrombitálni, akiknek alkotásai párjukat ritkítják. Egyetlenegy babérlevelet sem kívánunk a komolyaknak nevezett tudósok koszorujából, ha van, kitepni, annyit azonban legnagyobb jóhiszeműséggel és tárgyilagossággal bátrak vagyunk megkoczkáztatni, hogy a külföld igazán, alaposan tudós köreiből — tehát nem a szabadkőművesek tudásközdő klikkjeiben — ezekről a jó urakról talán még csak azt sem tudják, vajjon Somlót ne-e Taticának hívják, esetleg *h* betűvel a *t* mellett, vagy Badacsonynak, vagy talán Szigligetnek. És, hogy teszem Jászy Oszkár nem azonos-e a nemzeti színház drámai művésznőjével. Nem személyeskedés ez, nekünk az nem kényerünk, hiszen nem vagyunk szociáldemokraták, nem is viccz, csupán leszállítása egyes reklámczélú híreszteléseknek kellő értékükre. Atgondolva ezeket, azt hisszük, hogy a nagyváradi szociáldemokrata gyűlés s a vele kapcsolatban rendezett előadások minden kürtölés mellett is sokkal kevesebb vizet fognak zavarni, mint egyesek szeretik.

A nagyváradi egyházmegye területén egyébként eddigi szociáldemokrata megállapodás szerint *Békésgyomán* is lesz népgyűlés szeptember első felében.

Keresztényszociális szervezeteink még fiatalok ugyan és nem épültek ki teljesen. Örvedetes azonban, hogy amennyire tehetik, nyomukban vannak a nemzetközieseknek s ők is több helyütt rendeznek mostanában népgyűléseket a nép fölvilágosítására. (h.)

Sável Kálmán.

— A nagyváradi kir. tábla új elnöke. —

A nagyváradi királyi ítélőtábla árván maradt elnöki széke arra méltó férfival töltetve be: *Sável Kálmán* eddigi főügyészszel.

Az új táblaelnök minden tekintetben rátermett arra a diszes állásra, a melyre a király kinevezte s a melyen annyi fontos és nehéz teendő vár reá.

Sokat kell megteremtenie.

Nem jogi ténre értjük ezt. A nagyváradi tábla területén működő birói kar minden tekintetben megállja a helyét képzettség dolgában. Nehéz dolga lesz, mert új ösvényt kell törnie az új elnöknek a kinevezések és előléptetések terén.

A nagyváradi tábla területe valóságos mostohája volt eddig az igazságügyi adminisztrációnak. Az előléptetési viszonyok a lehető legrosszabbak voltak azért, mert a megüresedett állásokra idegeneket hoztak be, minden viszo osság nélkül. Ismerve az új elnök képes-

ségeit és erélyét, biztosra vesszük, hogy ezt az általános felpanaszolt igazságtalanságot meg fogja szüntetni.

Sável Kálmánt különben nemcsak nagy tudósa, jogi képzettsége és adminisztráló tehetősége predestinálja vezérszerepre.

Erre hivatott ő a lekötözött szíves modora és széleskörű társadalmi tevékenységénél fogva is, amelylyel új diszes állásának fényét csak emelni fogja.

Sável Kálmánt Nagyvárad a magáénak mondhatja. Ide köti egész rokonsága, családi összeköttetései. Neje is a nagyváradai előkelő Szabó-család tagja. Itt végezte Sável a tanulmányait s azok befejezése után jogi pályára lépett. A bíróságnál gyorsan haladt előre, csakhamar királyi ügyész lett a nagyváradai ügyészségnél. Itt kifejtett tevékenysége és szerzett érdemei elismerésül a pécsi kir. törvényszék elnökévé nevezték ki, amely állásában egész Pécs szeretetét és tiszteletét vívta ki. A mikor a nagyváradai királyi tábla mellé a főügyészséget is felállították, első főügyészé Sável Kálmánt nevezték ki, a ki így visszakerült szűkebb értelemben vett hazájába. Azóta hivatalát nagy tudással s pártatlan igazságérzettel vezette. A mellett a társadalmi téren is sokat tett: egyik ügyvezető igazgatója a Kaszinónak, élénk része van a rabsegélyző egyesület s minden jótékony társulat működésében.

Kinevezését a hivatalos lap tegnapi száma közli a következő királyi kéréssel:

Magyar igazságügyminiszterem előterjesztésére Sável Kálmán, nagyváradai főügyészt a nagyváradai ítélőtábla elnökévé kinevezem. Kelt Ischlben, 1905. évi augusztus hó 9-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Lányi Bertalan s. k.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Aug. 16. Képviselőválasztás Biharban.

Aug. 20. Kath. Legényegylet mulatsága.

Szept. 23-25. Lövészegylet tennisz-versenye.

Távozóban.

Elmegyek, csak idejét kivárom,
Nem maradok már én e határon
Ami csak gondom van, itt szülem'ek,
Valahány rög, annyi fájó emlék,
Sivár emlék, bús teher a lelken,
S a jövődő képe oly kietlen.

Fiatalon, kedvvel a munkára
Ide esalt a boldogulás vágya
Mutatott is eleinte szépen,
Sokat ígért zsendülő vetésem,
De jött a sors áldatlan csapása,
Nem került sor gazdag aratásra.

Tudom, érzem temérdek a károm,
S Isten látja, mégsem azt sajnálom . . .
A reménység volt csapodár, álnok,
Temelhettem megint egy szép álmat;
Ez ami fáj . . . A hitem is csorba . . .
Szomorú sors ily fiatal korba!

Sorsom, mint a szizifuszi átok,
Csupa harc, de eredményt nem látok;
Sziklatömböt görgetek fel hegynek,
De a siker nem igen kecsegtet.
Az oromra még ha föl is érnék, —
Olálkodik túl a sötét mélység.

Meddő munkán hitem és erélyem
Könnyelműen minek elfeéselnem?
Akad máshol is érdemes pálya
Becsületes törekvés számára;
Üdvömet majd hiten, verejtéken
Hátha másutt hamarabb elérem?

Nem csüggedek. Amíg győzi erőm,
Küzdök tovább elszántan, vakmerőn,
S ha van annyi hitem, hogy el nem fogy,
Leszek én tán valaha még boldog;
De ha mégis a csatán elvérzem,
Siron túl nyer jutalmat az érdem.

Popity János.

* **Személyi hir.** Dr. Gerő Sándor orvos üdüléséből tegnap haza érkezett Nagyváradra.

* **A villamos vasut építése.** Említettük, hogy a kereskedők körében élénk visszatetszést és megbotránkozást keltett az, hogy a Nagypiacz-téren a villamos vasut sineit a járda mellé állították fel s ez által elzárták az üzleteket attól, hogy az áruk ki- és beszállításakor a kocsik az üzletek előtt megállhassanak. Éppen ezen a ponton vannak a nagy kereskedések, ahova majdnem naponként óriási árucsomagokat kell ki- és behordani, amit a sűrűn közlekedő villamos vonatok egyszerűen lehetlenné tettek volna. Az érintett kereskedők mozgalmat indítottak, hogy táviratban kéri a miniszter gyors intézkedését, a vasutvonal alkalmasabb elhelyezésére. A mozgalomnak meg van már is a kívánt eredménye, amennyiben tegnap reggel intézkedtek a vasut vágányainak más elhelyezése iránt. A már lerakott és talpfájához szegezett sineket kijebb tolják az uttest közepe felé, annyira, hogy a járda és a vasutvonal között 2 méter széles szabad tér marad, a bolt előtt megálló szekerek részére. Mint halljuk, a többi kereskedők is, mindazon utcákon, ahol üzletek vannak, hasonló elhelyezést kívánnak. — A villamos vasut építésével különben gyorsan haladnak. A váradvelencei vonal már a Keresk. Csarnok épületéig annyiban elkészült, hogy a sineket lerakták. Tegnap kezdték meg a Bémer-téren is a sinek lerakását. Itt váltó lesz felállítva s ezért komplikáltabb a sinek beállítása. Amint a járdák aszfaltozásával elkészülnek, ezen a ponton kezdik az uttest aszfaltozásával együtt a sinek beállítását és leerősítését, mivel a Fő-utcán nem talpfákra szegezik a Vigul-sineket.

* **Miniszteri kiküldött Bihar megyében.** Arpád biharmegyei községben a közlekedő felosztását akarják keresztül vinni. A földmívelésügyi miniszter a legelő felosztása tárgyában helyszíni eljárás megtartását látja szükségesnek s ennek foganatosítására Borthos Tivadar miniszteri segédtitkárt küldte ki. Felhívja a miniszter Biharvármegye alispánját, hogy a kiküldött segédtitkárt eljárásában támogassa.

* **Tűzoltókongresszus Szegeden.** Ma, augusztus 13-án kezdődik Szegeden, nagy ünnepek között, amelyeknek egyik kiváló mozzanata a szegedi tűzoltók zászlójának felavatása lesz. Az ünnepélyre és kongresszusra

az ország majdnem minden nagyobb városából csapatosan vesznek részt a tűzoltók s köztük a nagyváradai önkéntes tűzoltó egyesület is képviselve lesz. Mezey Mihály tűzoltó főparancsnok 20 önkéntes tűzoltóval utazott Szegedre s magukkal vitték a tűzoltó egyesület remek zászlóját is.

* **Világos.** Augusztus 13 án, ma 56 esztendeje «Világosnál, Világosnál a huszárok könynyeztek.» Dicső két évi háborúnak utolsó szomorú napja. A mikor egy elcsigázott hadsereg, egy nemzet utolsó reménye, kénytelen volt a fegyvert letenni s nem tudott egyebet elérni, mint hogy a fegyverletételnél osztrák katonaság nem lehetett jelen. Osztrák katona nem látta porba hullani azokat a villogó fegyvereket, melyek elől annyi ütközetben futott meg a Tiszától Komáromig; hanem azért a fegyverek mégis osztrák kézre jutottak s a hős katonák a bosszút lihegő legyőzöttek barbárságának áldozataivá estek. Arad . . . Újépület . . . Josefstadt . . . Kufstein . . .

A kik bennünket kiszolgáltattak: az oroszok most érzik az igazságos megtorlást. Világosért, a magyar szabadság meggyilkolásáért a magyar hősök kiszolgáltatásáért megfizettek régen elszakadt rokonaink. S amely hatalom főfővezére gőgösen jelentette Magyarország véres teteme fölött a cárnak: «Magyarország feiséged lábai előtt fekszik», az a hatalom most a tokiói császárnak jelenti: «Oroszország felséged lábai előtt fekszik.»

Az ötvenhat éve ütött seb mintha kevésbé sajogna . . . Megboszulták.

* **Nagy amnesztia a király születésnapján.** A prágai »Politik« című újság azt írja, hogy a király 75-ik születésnapja alkalmából a politikai és más foglyoknak általános amnesztiát ad, s evégből az igazságügyminiszterek úgy Magyarországon, mint Ausztriában leirtak az összes törvényszékekhez és fogházgazgatóságokhoz, hogy az elítéltekről küldjenek fölterjesztést.

* **A minoriták generálisának halála.** Castellamare di Stabiában, mint Rómából jelentik, hirtelen meghalt a minorita rendi szerzetesek generálisa, Majolo Bernát, a római San-Salvatore-székesegyház rektora. Majolo ötvenkilenc esztendő volt s mintegy husz éve igen előkelő állásokat viselt. Hires szónoknak és igen nagy műveltségű papnak ismerték. Halálának híre igen fájdalmasan érintette X. Pius pápát.

* **Zárlat alatt tartott község.** Husszupályi községben a száj- és körömfájás állapotbetegség már elmúlt, ennek dacára a zárlat alól még mindig nem mentették fel a községet, a mi a gazdákra valóságos csapás. A községben egyes állattulajdonosok ugyanis nem hajtják végre a hatóság által elrendelt óvintézkedéseket s az istállókat nem fertőtlenítik és ezért az állatorvos nem véleményezi a zárlat feloldását. Bernáth István megyebizottsági tag beadványt intézett Bihar megye alispánjához, amelyben ezen tarthatatlan állapotoknak felelőtlensége mellett kéri, a vizsgálat elrendelését s hogy a renitens gazdákkal szemben szigorúan járjon el a hatóság és a zárlat alól mentse fel a községet, amelynek lakosai a szárazságtól úgy is érzékenyen szenvednek.

* **Építő iparosok figyelmébe.** A nagyváradai magy. kir. államépítészeti hivatal, a belényes ujlaki Gör kath. paplakon teljesítendő munkálatok biztosítására pályázatot hirdet. Mi-

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-ter 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott árak.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, végfel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ág- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindeunemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zephir és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelésekre vidékre bérmentve küldetnek o o o o o o

ről az érdekelteket van szerencsénk azzal értesíteni hogy a szóban lévő pályázat közelebbi feltételei a nevezett államépítészeti hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők Nagyvárad. 1905. augusztus hó 8. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*. kir. kereskedelmi tanácsos, elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

* **A tartalékosok jegyzékét nem adják ki.** Tegnapelőtt úgy a közös hadsereghez, mint a honvédséghez mintegy 800—800 tartalékos vonult be. A póttartalékosokhoz mintegy 450 egyént hívtak be, azonban a katonai hatóság a behívottak létszámát leszállította s a kibocsátott behívók egyrészt visszavette a Nagyvárad város katonaugyosztályától. Mint értesülünk, a cs. és kir. 37. ezred hadkiegészítő parancsnokság a nagyvárad városi katonaugyosztályától. Mint értesülünk, a cs. és kir. 37. ezred hadkiegészítő parancsnokság a nagyvárad városi katonaugyosztálytól a tartalékos katonák név- és lakásának jegyzékét kérte, *azonban az ügyosztály a kért jegyzék kiadását megtagadta s kijelentette, hogy e tekintetben nem áll a kiegészítő parancsnokság rendelkezésére. A postán érkező behívók átvételét a katonaugyosztály szintén megtagadja.*

* **A város tisztogatása.** *Gerő Armin* főkapitány tegnap jelentést tett Nagyvárad város tanácsához, hogy az utcák és folyókák tisztántartása tárgyában megtette a szükséges intézkedéseket. Az utcák és a folyókák tisztogatását a városi mérnöki hivatal eszközölteti, részben a gázok terhére. A jelentés szerint Váralja-Velenczén és Ujvároson hasonlíthatatlanul jobbak a köztisztasági és egészségügyi viszonyok, mint Olasziban. Váralján igen sok helyen mézstejjel is öntözik a folyókákat, *Kemény Ignác* rendőrbiztos odaadó buzgalma folytán. Ezek betartása mellett messzebb menő intézkedéseket nem tart szükségesnek a főkapitány.

* **Nagy-Várad a polgármesterek kongresszusán.** A magyarországi városok polgármesteri évenként más-más városban összejönnek kongresszusra, hogy a városokat közelebről érdeklő fontosabb ügyeket megbeszéljék. A múlt évben szeptember 11-én Pancsován tartják értekezletüket a polgármesterek. Nagy-Várad város képviselőjében *Rimler Károly* polgármester vesz részt a polgármesterek kongresszusán.

* **Kinevezések.** Dr. *Thury Endre* nagyvárad törvényszéki albiró a zilahi ügyészséghez alügyészsé, — *Istók Zoltán* zalaegerszegi törvényszéki jegyő pedig a nagyvárad törvényszékhez albiróvá nevezetett ki.

* **Két tüzeset egy délelőtt.** A veres kakas pár nap óta gyakran meglátogatja Nagy-Váradot; két nap óta három tüzeset riasztotta meg Nagy-Várad közönségét. Az iszonyu szárazság s a minden felől érkező hírek a tűzveszedelmekről nem csoda, ha rettegsbe ejtik a közönséget mikor a tűzoltók vészkiáltását hallják. Pénteken az Aradi-úton égett el egy ház, tegnap délelőtt pedig a város különböző két pontján volt dolguk a tűzoltóknak. A két tüzesetről a rendőri sajtóiroda a következő jelentést adta ki: A Ferencz József huszárlaktanya szénnapadásán néhány köteg széná tegnap reggel kigyulladt. A felcsapó lángok a tetőgerendázatát is megperzselték. Az idejekorán észrevett tüzet azonban még keletkezésben elfojtották maguk a huszárok. Kár nincs. A tűzvizsgálatot tegnap délelőtt megtartotta a bizottság; azonban csak annyit állapított meg, hogy a tűz oka nem volt megállapítható. — Ugyancsak tegnap délelőtt fél 12 óratáj az állomás végében levő

szénraktár épületének teteje, az egyik mozdony szikrájától tüzet fogott és kigyulladt. A tűz elfojtására az állomás személyzete saját fecskendőjeivel és a gyorsan kivonult tűzoltóság egyesült erővel mindent elkövetett és vállvetett munkálkodásuk dacára a szénraktár teteje teljesen le is égett. A szénkészlet ellenben nem gyulladt ki. Oltás közben *Bordás Imre* városi tűzoltó leesett a tető gerendái közül és megsérült. A kórházba szállították, hol ápolás alá került. Sérülése könnyebb természetű.

* **Aki grófiásan fizet.** Ha nem is a kassai piacon almát, hát legalább valahol a Magyar-utca táján dinnyét árult egy asszony, no meg a füle mellett göndörfürtű ura. Látnivaló a megjelölt frizurából, hogy mindketten kazárok voltak. Rozoga szekéren, csontos, vén gebével kintgatták az egymás mellett kaczerkódó görögöket. Hanem az üzlet gyöngén ment. Az asszony éppen a fogyasztók hideg részvétlenségén kesereghetett a nyári melegben, amikor egy jól táplált asszonyság lépett a kocsijához. A minap megtartott marienbadi versenyen föltétlenül részt vehetett volna s megjelenése egyszerre elárulta, hogy nem csekély súlylaval eshetik a családi tüzhely érzékeny mérlegébe. Miskülönben merész hálóköntösben és szerfölött bizonytalan színű alsóruhában lépett a dinyeügyelet színterére. Persze, ő is a választott néplánya volt. A gyümölcskufárok illően köszöntötték s *naicságának* titulálták. Elvégre, aki a pinczének két krajczárnál több borralalót ad, tudvalevőleg mind nagyságos ur. Ez alapon a dinyevásárló asszonyság is mind naicságá, amíg a dinnyét kifizeti. Már azután gombház.

A természetes hölgy nagy turkálást vitt végbe a görögök közt. Ocsárolta, fitymálgatta őket. Ez ilyen, az meg olyan. Ahogy illik és szokás. Egyben végre hosszas keresés után megállapodott. Főlemelte, megforgatta, dobálta a tenyerén, úgy méregette. Kérdezte, hogy a kofa tizennyolcz krajczárra tartotta. A vevő sokallotta.

— Tizenhatot adok érte, mondotta végre kegyes leereszkedéssel. Azzal *grófiásan* megfizettem. A hang, úgy látszik, imponált. Megegyeztek. Ám a naicsága nem akart zsakban dinnyét venni. Meglékelte sajátkezűleg. Meg is kóstolta. Elfintortotta a száját, nem izlett neki. Azt mondta, nem jó. Olyan, mint a tök; nem is, savanyu, mint az uborka. Ki ne tudná, hogy az ilyen könnyedén oda vetett hasonlat mind mélyen belevág a kofabácsület elevevébe. A kufárpár indignálódva dicsérte a dinnyét s kereken kimondta, hogy a kóstoló szája ize rossz. Ez viszont a terebélyes hölgyet sértette vérig. Eszébe juthatott, amikor hűsége eltepárja valamikor régen, *nagyon régen*, száját eperizűnek találta. Duzzadt, husos, de talán mégsem egészen kívánatos ajka szenvedélyesen remegett, mint a naturálisták tárczáiban. A kofa követelte, hogy fizesse ki a meglékelt koponyájú dinnyét. A grófiás hajlamu — urasszony erre sehogysam volt hajlandó. Ilyen rossz dinnyéért ugyan nem ad pénzt, ingyen sem kellene.

Szóról-szóra, több-ől-többre, kitört az érdekek végzetes harcza. A dinnyések rendőrral fenyegetőztek s előbb a lékelésre tanukul, majd a dinye izére szakértőkül hívogatták a csendes nézőközönséget, amely megdöbbenő fölshízításra nyomban szétbent a vita elposványosodott, kezdett a dollog unalmassá valni. A mágnásos allűrökkel kérkedő hölgy ekkor merészet gondolt és nagyot. Nem volt éppen pehelykönnyű, ám azért csodás gyorsasággal lépett a tétlen ellenállás teréről, az aktív elsomfordálás útjára. A dinyés tehetetlen haraggal csapva gebéjére tovább döcögött, felesége a kocsiról szitkokat és folyékony anyagokat szórt esőjéből a távozó felé, aki persze viszonzta a figyelmet. A kedves idill ezzel aztán véget ért.

* **Uj rend az ipariskolában.** A multban számtalan izben panaszt emelt a közönség amiatt, hogy az ipariskolából esti 9 óra után kiözlő mesterinasok nevetlen és otromba magaviseletükkel valóságos lehetetlenné teszik az iskola táján járó-kelők számára az utcán való tartózkodást, úgy hogy több izben rendőri közbelépés volt szükséges. Ezen sajnálatra méltó állapot megszüntetése céljából *Szűcs Izsó* ipariskolai igazgató javasolta az iparoktatási bizottságnál, hogy a tanoncok tanítási idejét esti 6 órától 8-ig betartott idő helyett 5-től

7-ig terjedő időre tegyék. Az iparoktatási bizottság ezt ellenezte. Az igazgató erre az ügyet az I. foku iparhatóság azaz a rendőrkapitány elé vitte aki viszont munkásvédelmi és tanügyi érdekekre való tekintettel az ipariskolák oktatási idejét esti 5-től 7-ig terjedő időben állapította meg. E határozat, ha az ellen az iparoktatási bizottság felebbezéssel nem él, jogerőre emelkedik és így a szeptemberi iskolaidő az új rend szerint nyílik meg az ipariskolában.

* **Postahivatal Bucsán.** M. kir. államasutak Budapest-Kolozsvár-brassói vonalának Bucsá állomásán működő postahivatalt Bucsá elnevezéssel 1905. év augusztus hó 16-án Bucsá községbe helyezem be a postahivatal teljes feladatszolgálattal és mint a postatakarék-pénztár közvetítő hivatala fog tovább működni. Postai összeköttetését a Budapest-Brassó 15, 16, a Brassó Budapest 15, 16 és a Budapest-Kolozsvár 298. számú mozgó és kalauzpostákkal fogja kapni. A postahivatal kézbesítő kerületébe Bucsá községet osztom be. Nagyvárad, 1905. augusztus hó 10. *Rutter* kir. pt. tanácsos.

* **Halálozás.** Folyó hó tizenegyedikén megint meghalt egy magyar katona, ki nemcsak katonatiszt volt, hanem szívvel-lélekkel magyar is. Vele megint meghalt egy tudományos alapon képzett katona aki a ketona életen kívül időt szakaszt magának tudományos értekezésekre is; nem rég adta sajtó alá egy terjedelmes munkáját, melyet az ujonczok kiképzésének az új gyakorlati szabályzata szerint irt. Haláláról mély részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Özv. kisigmándi Hamary Kornélné született Jelentsik Klára és gyermeke Dániel, továbbá fivére kisigmándi Hamary Béla az összes rokonság nevében is a legmélyebb fájdalommal tudatják, hogy kisigmándi Hamary Kornél m. kir. honvéd százados f. hó 11-én d. e. 8 órakor életének 35-ik, boldog házassága 4-ik évében elhunyt. A megboldogitnak földi maradványát folyó hó 12-én d. u. 4 órakor tartandó szertartás után Budapesten Kék golyó-utczai Schwarzer Szanatóriumból rövid ima után Nagyváradra szállíttatni, ahol folyó hó 13-án d. e. fél 10 órakor fog az ev. ref. egyház szertartása szerint a vasuti állomástól a várad olasz-i családi sírboltban örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad. 1905. augusztus 11-én.

* **Tanulók elhelyesése.** Teljes ellátásra felvétetik Budapesten, József körút 34. sz. I. em. 5. szám alatt több középiskolai tanuló intelligens gentri családnál. Francia, német és olasz társalgás, gondos ellátás.

* A hét humorat

Bomlás.

— Tudja, hogy Tisza István semmit se kíván jobban mint a szabadelpárt bomlását.
— Lehetetlen!
— De igen. Azt kívánja, hogy érte bomoljon.

Erthető.

— Bizonyos vagy abban, hogy szereted azt a lányt?
— De mennyire!
— Mi a bizonyítékod?
— Édes Istenem, se éjjelem, se nappalom miatta és aludni se tudok miatta...
— De kérlek, én ugyanigy vagyok a szabóm miatt, megse szeretem.

Lakajok egymás között

I. Lakáj: Mi lesz, ha megbukik a mostani magyar kabinet?
II. Lakáj: Megint csak közölünk fognak kabinetet alakítani.

(Kakas Márton.)

* **Tolvaj özigányleány.** *Derki Julianna* cselédleánynál *Lakatos Mari* nótórius tolvaj özigányleány kártyavetés ürügye alatt nemrégiben megfordult, és e fordulat kapcsán a cselédleánynak 80 korona értékű ruhaféléjét el emelte. A károsult leány tegnapelőtt találkozott a tolvaj

vaj cigányleánnyal, akin a lopott ruhaneműek rajta voltak javarészt. A rendőrség, ahova a panaszos panaszával, a cigány leány pedig a lopott ruhákkal került, nem igen hitte el Lakatos Marinak azt, hogy egy kis kártyavetésért ennyi ruhát kapott ajándékba: ellenben a megrogzött tolvajját átkísérte a járásbirósághoz.

* **Időjelzés.** A m. kir. meteorológia intézet időjelzése augusztus 13-ra: változékony, szeles, hűvösebb, sok helyütt csapadék, zivatarok.

x **Dóra-crém** a legjobb pattanások, szeplő, sömör és napégetés ellen *ára 1 kor;* *Dóra-szappan 70 fillér,* készíti „**Kigyó-gyógyesztár**” Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

Pannonia étterem és téli kert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR,** termelőktől beszerzett **kitűnő BOROK;** továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x **Sok pénzt takarít,** ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

x Valóban dicséretet érdemel az a tapasztalt eljárás, melylyel **Haász Manó** Zöldfa-utcza elején levő cég igen nagy vevőkörét, kik sokszor óriási hullámokban lepik el üzletét; mindenkit meglepő, a legnagyobb technikai akadályokat leküzdve, gyorsan és pontosan elégíti ki. S különben is mint olcsó, szolid híréről ismeretes kereskedőt, ajánljuk a vásárló közönség figyelmébe.

x **Rádium-felfedezés Magyarországon.** A kir. magyar természettudományi társulat chemia ásványtani szakosztályának 1905 márczius 28-iki ülésében Szilárd Béla előadást tartott a Schmidt hauer-féle igmándi keserűvíz radio-aktivitásáról, amely szakkörökben nagy feltűnést keltett különösen azért, mert ez az első eset, hogy magyar ásványvizben rádiumot mutattak ki.

x A t. olvasóközönségünk szíves figyelmébe ajánljuk szükségleteinek beszerzése végett **Kenyeres és Engländer** a Szent László-téren: (volt Blun Géza féle üzlethelyiségben) ujonnan megnyílt női divatrua üzletét,

x **Katonazene.** A *Lloyd Kioszkban* ma délután 4-től 7-ig *Uzsonnazenét,* este 8-tól 12-ig, nagy *bucsu hangversenyt* tart a *37-ik gyalogezred* teljes zenekara mielőtt a nagy gyakorlatokra eltávozna. Kitűnő fagyalt, jégbe hűtött italok és figyelmes kiszolgálásról gondoskodva, szíves pártfogást kér mély tisztelettel: **Kurtág Dezső** kávé.

Z E N E.

Corfescu hangversenye a Félixfürdőben. Tegnap este tartotta nagyszámu előkelő közönség jelenlétében **Corfescu Miklós,** a híres román baritonista, magas színvonalon álló hangversenyét. A közönség minden egyes számot nagy lelkesedéssel tapsolt meg, de különösen tetszett az utolsó szám: *Muresan. Doina Ciobanului* a zengzetes, lágy dallamu román dal.

TANÜGY.

Vizsgálatok és beiratás a tanítóképzőben.

A nagyvárad kir. r. kath. tanítóképzőben az 1905—6-ik tanévben a javítóvizsgálat 1905. szept. 5-én délelőtt; a fől vétel az I-ső osztályba 1905. szept. 5-én délután; a beiratás a II. és III. osztályba szept. 6-án; az ünnepélyes Veni Sancte szept. 8-án; a magántanulók osztályvizsgáló szept. 13. és 14-én tartatik meg.

Az I-ső osztályba oly építettű növendékek vétetnek föl, kik 15-ik életévüket betöltötték zenei hallással bírnak, a gymnasium, reál vagy polgári iskola négy alsó osztályát elvégezték, avagy ily bizonyítvány hiányában az említett középiskolák 4 alsó osztálya tananyagából főlvételi vizsgálatot állanak ki. A keresztlevel és védőtáji bizonyítvány bemutatandó. Jöviseletű, szorgalmas vagyontalan növendékek hónaponként némi segélyben részesülnek. Minden növendék köteles magát hegedűvel ellátni.

Nagyvárad, 1905. aug. 12.

Az igazgatóság.

NYILTTÉR.

Pártoljuk a honi ipart!

Az „Első nagyváradai Czipő- és Csizmagyár”

Moskovits Farkas és Társa

kicsinybeni eladási üzletében.

(*Kossuth-utca,* régi rendőrségi épület.)

helyi kis iparosok által készített kizimunk czipők kaphatók eredeti gyári szabott áron, hol mindenféle nagyságban készülnek és nagy választékban raktáron vannak.

Tisztelettel:

Moskovits Farkas és Társa.

Telefon: 417.

Szabott áron.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, aug. 12 (Saját tud. táv.) **Fejérváry** ma Bécsen át Budapestre utazott Karlsbadból. Érkezéséről táviratilag előzetesen értesítette **Lányi** ügyvezető igazságügyminisztert.

A N. Fr. P. értesülése szerint **Fejérváry tovább szándékozott** eredeti terve szerint Karlsbadban ülni. A vezérőbizontság ülése és annak határozatai azonban elterelték eredeti tervétől. Nevezett forrás kombinációja szerint **a kormány nem maradhat aktív szeptember 15-éig.** A körülmények kézbesítő hatása alatt vagy magatartásán kell lényeges változásokat eszközölni, vagy **át kell adnia helyét új kormánynak.**

Fejérváryt, úgy látszik, nem kedvelte nitte el amugy is rövidre szabott pihenésének hirtelen megszakítása. Azonban hozzáállott az ügyvezetés folytatásához. Bár, amint eddig, ezuttal sem valami nagyon szerencsés, vagy szimpatikus körülmények között. Első aktusa az a leirat, amelyet a **lipótszentmiklósi választókerü-**

let közönségéhez intéz, amiért **Lányit** képviselővé választotta. **Fejérváry** megválasztott ügyvivő miniszter-társa nevében is hála köszönetet mond s ugytalálja, hogy **Lányi** választói állásfoglalásával az exponált nemzetiségi vidéken a **magyar állam eszmének** kiváló szolgálatot tettek.

A **passzív ellenállás** kérdésében **Krisztoffy** szekundál **Fejérvárynak Nógrádvármegye** közgyűlési határozatáról amelylyel a tartalékosok és póttartalékosok behívójának a **csendőrlaktanyákon** leendő kifüggesztése ellen tiltakozik és az érdekeltek kioktatását rendeli el, **megsemmisítette.**

Indokolásul fölhozza, hogy a védőtörvény a behívók kiképesítésének most alkalmazásba vett módját egy szóval sem tilja, minél fogva **Bihar** honvédelmi miniszter rendelete nem kifogásolható. Ellenben mindazok, akik a hadköteleseket engedetlenségre hívják föl, izgatást követnek el s ellenük, mint izgatók ellen fognak megtorló intézkedéseket alkalmazni.

A belügyminiszter, mint egy esti újság értesül, **legközelebb fel fogja függeszteni mindazon tisztviselőket, akik a megsemmisítés után is ragaszkodnak a törvényhatóság ellenálló határozatához.**

A tisztviselőkért.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) Vácraól jelentik, hogy **Prónay Dezső** báró két takarékpénztári könyvecskében tízezer koronát adott át **Fressinger** hajóvági közjegyzőnek a hazafias alkotmányvédő tisztviselők részére, amennyiben azok elég üldöztetést szenvednek.

A béke.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) Miután **Witte** a japánok békefeltételeit megkapta és zsebébe vette, azonnal visszavonult és rövid megszakítással, mely idő alatt érkezett, reggeli két óráig dolgozott a mellékirendelt szakértőkkel, hogy a japánoknak adandó választ megfogalmazza.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) **Witte,** mint Londonból jelentik, a japánok békefeltételeit szigetre, valamint a kárpótlásra vonatkozó kivételével elfogadhatóknak találta.

Kossuth pihenése.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) **Kossuth Ferencz Benyovszky** Sándor gróf országgyűlési képviselő kíséretében Karlsbadba érkezett. Azok a nyári kombinációk, amelyek **Kossuth** és **Fejérváry** itteni találkozásához fűződtek már csak azért is elemek, miután **Fejérváry** elutalt s így teljesen tárgyaltanok.

Elégedetlenség a kaszárnyában.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) A budapesti **Mária Terézia** laktanyában értékre adták, mint egy estillap írja a harmadéves öreg bakáknak, hogy vissza fogják őket tartani. A katonákból kitört az elégedetlenség. **Bármi történjék is,** mondották, **nem maradnak.** Aztán **Kossuth** nótát énekelték.

Az orosz forradalom.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) A hivatalos lap jelenti, hogy a népképviselő-

teknek a törvényjavaslatok előkészítésén és dolgozásán való részvételére vonatkozó tervezetet aug 4-6. a császár elnöklete alatt folyó tanácskozásokon tárgyaltak, a császár kívánságához képest megváltoztatva, az általa kívánt formában jóváhagyás végett elébe fogják terjeszteni.

A francia hajóhad látogatása Angliában.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. táv.) A francia tisztek Viktoria királynő windsori sírjára koszorút helyeztek. A tisztek Balfour miniszterelnök vendégei voltak.

REGÉNYCSARNOK.

A két éji csavargó.

— Elbeszélés. —

4.

Írta: Sz. F.

Mások bemutatják magukat, járogatnak a leányos házhoz, mondanak sok trázist összevissza megisszák a mamáknak sok fincsa kávéját, elszívják a papáknak illatos dohányját, megisszák a tokaji, szamorodni borát s végül vagy megkérlik vagy ott hagyják leányát.

Én nem teszek így, mert én nem vagyok közönséges ember, hisz a matematika professzora vagyok. Meg aztán jártam is eleget színházba, arra nézve, hogy »Faust» operából meg tanuljam a dalt: »Helyettem kis virág tégy valomást.» Ugy van, a kis virág fog helyettem vallomást tenni, sokkal szebben, sokkal ékebben... Azt hiszem, ez a tiszta barátság-ból nyújtott bokréta, ez a tiszta szerelemből tett vallomás termékeny talajra talál.

Gábor barátom nem egyszer mondogat nekem, hogy már igen könnyen foly a társalgás, ő is egészen beletanult a kurizálásba. Tréfásan emlegeté, hogy rossz fába vágtam a fejszemet, elhibázott dolgot követtem el, midőn rábiztam a kis leány körülményeinek, lényének kipuhatólását. Ő úgy jár, mint a bányász, kit valahova elküldenek, hogy kutasson, keressen kaparja a durva földet. Nehezen megy eleinte a munka, de aztán, midőn megtalálja az első nemes érczet, nem hagyja abban a féltárgyért sem, nem állna meg, míg az egész kincshalmazt ki nem bányászza — a maga számára.

Hangja, mely sok érzelmességet árukt el, kissé meglepett, mondhatom: megdöbbenett. De aztán Gábor jóízűen elkezdett nevetni. Megfenyegetett tréfásan és azt mondta, hogy engem igen könnyen meglehetne ijeszteni s ha nem ő volna, bizony meg is ijedhetnék.

Nagyon biztam benne, s áldottam a végzetet, szerencsés ötletemet, hogy Gábor barátom avattam be titkomba. Bizony, ha most nem Gábor lenne, gondolám, még utóljára pórul járhatnék különöz viseletemmel.

— Ámde nekem elveim voltak. Mint említém, megakartam magamat kedveltetni gyöngédséggel, figyelemmel. Meg voltam győződve, hogy az édes sütemény, a virágbokréta, a névnap gratuláció, jobban megszerzi Ilonka rokonszenvét, mintha félesztendeig alkalmatlankodnám széptevésemmel. Aztán majd, ha a gyümölcs megéri, ha a rokonszenv fokozódik, ha a kis leány részéről a kíváncsiság azt a stádiumot éri el, hogy a bemutatás szükségessé válik, akkor majd ott lesz Gábor, majd elhalmoz ő szívélyességével, majd úgy elkészíti utamat a szép leány előtt, hogy nekem csak meg kell jellenem és Cézár jött, látott és győzött.

Sok mindent összegondolám ilyenkor a tervezető, megmozgató gépezet összes kerekeit, csak egyet felejt el — a tüzet, mely a gőzgépet hajtja és megszerzi a sikert. A ki három mértföldről akar galambot megsebzni, az akár fektesse magát a sirba, onnan is úgy eltalálhatja azt, a kit, vagy a mit eltalálni akar.

Jutalmam meg volt, ha a színházban ott Ilonka az öreg urat fölfedezte. Gábor barátom ha egyebet nem cselekedett erről az egy körülményről értesítette Ilonkát.

Azt pedig józan észszel csak nem gondolhattam hogy ha a virágok, édességek tövében ott lát engem nyájas tekintetemmél, derült arczommal, melyen e matematikus numerusai csupa rózsabimbókká változtak, ha meglátja egész barátságos külsőmet, és összehasonlítja alakját az egyenesre metszett száját, mogorva, sötét ábrázatát, tüske szurós haját, azt — ismétlem — nem gondolhattam, hogy a mérleg serpenyője ne részemre dőljön el.

Nem számoltam a körülményekkel nem számoltam a pletykával, mely a jóakaratot nem mindig nevezi jóakarotnak. Gyakran amit az ember a legszívesebben, a legigazabb őszinteséggel, barátsággal tesz, arra magyarázzák, hogy tolokodik, hirbe hozza azt, kire pedig úgy ügyelne, mint lelke üdvőségére.

Gábor egy kézsorítást vitt a szinpadra, én rózsákat küldtem; Gábor élőlőszóval adta névnapján üdvözlését, én kacskaringós szavakat csatoltam a bombonokhoz. Nekem kellett volna győzőnöm!

A biztos siker kivívásáért esténként, a színház után rendkívül nagy bátorságom támadt. Azt akartam, hogy Ilonka lásson kettőnk egymás mellett, lássa a különbséget. Karon fogtam Gábor barátomat és elvittem abba az utcába, hol Ilonka lakott. Színház után, mikor ő hazafelé tartott, én és Gábor szemben jöttünk vele.

Ilonka nem nézett föl, Gábor nem köszönt neki. Én azonban boldog voltam, mert a virág melyet küldözgettem, mindig ott volt piczi ujjai közt, midőn hazafelé ment.

Egy nap, emlékszem október 24-én, Gábor megkért, hogy ne igen küldözgessek se virágot, se cukorlit Ilonkának, mert a színház körében már is sokat csevegnek, ő neki pedig, mint a kis leány legmélyebb s legigazabb tisztelőjének, barátjának örködni kell ily drága lénynek minden hajszála fölött, melyet gyanúsításokkal is meg lehet ölni.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, aug. 12.

Buza okt. — — — — —	16.10
Rozs okt.-re — — — — —	13.52
Tengeri julius 1906. — — — — —	16.76
Zab apr. ra — — — — —	13.20
Repcze aug.-ra — — — — —	24.50

Értéktözsde.

Budapest, aug. 12.

Osztárhitelrészvény — — —	512.94
Magyar hitelrészvény — — —	806.50
Leszámloló bank — — —	464.50
Rimamurányi — — —	514.—
Oszták-m. államvasuti részvény	649.—
Közúti vasut — — —	569.50
Városi villam s vasut — — —	2450—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 aug. 12-én.

Magyar aranyjárdék 4% — — —	115.75
Magyar koronajárdék 4% — — —	96.70
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — —	87.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.50
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereség sorsjegy-kölcson —	218.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson —	166.—
Oszták járadék papirban — — —	100.30
Oszták járadék ezüstben — — —	101.20
Oszták járadék aranyban — — —	11.9
Oszták korona járadék — — —	100.15
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	157.—
Oszták-magyar bankrészvény — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — —	7.8375
Oszták hitelbank intézeti részvény — —	669.—
Oszták-magyar államvasuti részvény —	67.325
20 frankos aranz (Napolendor) — — —	19.09
Német birodalmi márka — — —	11.717
London vista — — — — —	240.02
Páris vista — — — — —	95.37
20 márkás arany — — — — —	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvételnek

a

„TISZÁNTUL“

kiadóhivatalában.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3/4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb árú közönséget, hogy kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképező lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1/5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári ivlámpák árak mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállja

— villamosvilágítási —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Olcso kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utca 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimánóczy szálló-dával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiac terén banktisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyert tapasztalatok, valamint előkelő bankok képviselője alapján:

1. Jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket (melyekben a főke és kamat is benn foglalatik) 10—50 évre a lehető legrovidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatláb mellett minden előzetes díj és költség nélkül folyósítottak;

2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamato kölcsönökkel cserélek fel.

3. köztisztviselőknek, katonatiszteknek állami, megyei, és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközök ki.

Mindenféle kölcsön ügyletben szívesen állok rendelkezésére és minden díjazás nélkül szolgálak felvilágosítással, utbaigazítással délelőtt 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon 424 szám 930.

Világhírű

előpataki gyógyviz

Számtalan előismerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörccs, gyomorégésben**, a túlságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsabában, hányatoknál.

2. **Alteti vérbőségben, vérpanaszban, aranyérbben** s az ezzel járó **rázkódór s kedélykór** szokásos székrekedéseivel.

3. **Máj- és lépdegánatokban**, az epe kivezető csöveinek **hurutos** bántalmainál, **sárgaságban, epekövekben**, a poszgerj és váltólázakból származott lépdegánoknál.

4. **Fejlődési sápkórban** s az ezen alapuló **hószám zavaroknál**, a **görvélykór** torpid alakjainál s különösen **vérsegenységi állapotoknál**.

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos bántalmainál**, a **kezdődő húgykő és fővénylegakodás** eseteiben **kitűnő húgy-savoldó**.

6. **A méh idült tömüléseivel, dagainál, fehér folyás s rendetlen havadásnál**.

7. **A nemű részek gyengeségeiben**.

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyermeknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas és mésztartalmánál fogva meglepően elősegíti, egészséges embereknek is üdítő italul szolgál, s különösen borral vegyítve a háztartásoknál általános használatban van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése
NAGYVÁRADON.

Uj sírhóraktár!

GERENDAY A. és FIA

akadémiai szobrász
Elsősős szabadalmazott országb pest
síremlékmű gyárosok
Nagyváradon Fő-u. 20. sz. alatt
fiók raktárt
nyitottak.

Eladó ház.

A város legegészségesebb levegővel bíró részén egy még 10 évig adómentes ház, mely áll 3 szoba, 2 konyha, pincze és hozzá való mellékhelyiségekből, szabad kézből eladó.

Bővebbet a kiadóhivatal.

1254.

972—1905. Vh. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbírósnak 1905 évi VI. 15034 számú végzésével Dr. Vinkler Lajos ügyvéd által képviselt Margittai népbank felperes részére **Baranyi András** alperes ellen 229 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 620 kor. becsült ingóságokra a nagyvárad városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetvén, annak a felülfoglalatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Széchenyi-tér 3. számú házban leendő megtartására határidőül **1905. évi aug. hó 21-ik napján délelőtt 11 órája** tüzetik ki, mikor a bírósággal lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás kofábban eszközöltet volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig a ulirott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyváradon, 1905 évi augusztus hó 5 napján.

Batig Ferenc,

1270.

kir. bir. végrehajtó.

AMERIKAI ÁRUHÁZ

kézmű- és női divatáru raktár
Nagyvárad, Fő utca (Bazár épület).

Valóban bámulatos olcsó árban lesz most minden raktáron levő áru eladva, tekintettel, hogy szezon végén vagyunk. Tehát érdeke mindenkinek szükségletének mielőbbi beszerzése.

Amerikai Áruház olcsó árai utólérhetetlenek.

A több mint félszázad óta fenálló

Le Conservateur

francia életbiztosító és kihazasító intézet, leányoknak hozományt, fiuknak kezdő üzleti tőkét, szülőknek nyugalmas aggkört biztosít

Vezérképviselőség:

**NAGYVÁRAD,
SCHLAUCH-TÉR,
Komáromy Jenő.**

csekély évi befizetés alapján.

Az intézet kimutatott tőkége

482 millió korona

Orvosi vizsgálat nincs!

Magyarországi igazgatóság

Budapest, VII., Kerepesi-ut 30. szám.

Előnyös

feltételek.

Wagner Manó-féle nevelő- és tanintézet

nyilvánosági joggal, Rákospalotán,
(Budapest mellett, vasuti-, posta-, távirda- és telefon-állomás.)

Az intézet nyilvános nyolcz osztályu főgymnasiumában, polgári és elemi iskolájában a tanév szeptember hó 1-én kezdődik.

A kiállított bizonyítványok államérvényesek.

Az intézet öt holdnyi parkban, egészséges helyen fekszik. Az ellátás mintaszerű.

A növendékek lehetnek belakók és bejárók.

Értesítővel szolgál

az igazgatóság.

JEGENYE

Kolozsvármegye

Climatikus gyógyhely Tüdőhurut.
Vérszegénység. — Angolkór. —
Scrophulonia ellen.

Vásártelki

Moor-fürdők.

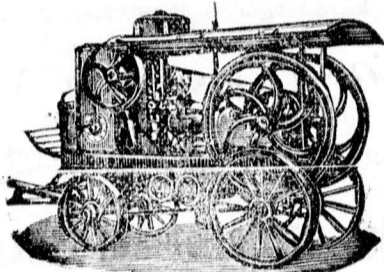
Kitünő és olcsó ellátás.

Igazgató:

Dr. KALAY KÁLMÁN.

DEBRECZENI LAJOS

gőzerőre berendezett gépműhelye
Kolozsvári-utca 29/43. Nagyvárad

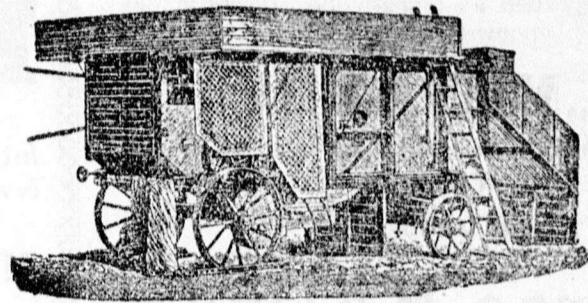

A jánlom a mai kor igényeinek teljesen megfelelő új gépekkel berendezett műhelyemet; s újonnan felépített gőzcseplőgépeimet, valamint elváltak bármilyen gépek teljes kijavítását avagy újonnan átalakítását felelőség mellett; u. m. járgányokat, petróleum, gáz, benzín, gőzmotorokat, gőzgépeket, gőzcseplőgépeket és mindenféle gépezeteket.

Készíték mindenféle egyenes és hajlított tengelyeket s mindenféle esztergályozásokat, vas és réz, öntéseket, csapágyakat megmunkálva, eltörött vagy minta után.

Teljesen új tüzszekrényeket avagy kijavítását s gőzmalom berendezések javítását elvállalom.

Új villanyvilágító gépeket (Dinamó) teljesen felszerelve készíték bármilyen nagyságban.

Új gőzhenger furógéppel (cilinder) hengerfurásokat s gépről való leszerelés nélkül vidéken s új karikákkal együtt pontosan készíték.

Eladók

több 6—8 lóerejű M. Allami vasrámás új cséplőgépek, 6—8 lóerejű gőzgépek új használati engedéllyel teljesen üzemképesek felelőség mellett

Üzletnagyoobbítás miatt

az összes raktáron levő divatkelmék, francia delain és batisztok, zefirek, kartonok női és férfi fehérneműek, diszek és bélésárúk stb. az eddigi igazán olcsó áraimnál még **olcsóbban** árusítom el. Már 20 kor. vásárlásnál még árengedmények.

Klein Menyhért

Szt.-László-tér Holdas-templom mellett.

Kinek főelve, hogy áruai a divatnak minden tekintetben, de első sorban a czélszerűségnek feleljen meg.

Homlokzat-festék.

Szárazvámi kréta-, mész-, és kőipar
részvénytársaság Szárazvám, Sopronm.

A Hydrochromin viharálló és
tüzbiztos hidegviz-festék.

A Hydrochromin száraz por, amely csupán vízzel, minden egyéb toldalék nélkül vegyítve, már is festésre kész. Alkalmazása tehát bárki részére az elképzeltet leggyorsabb.

A Hydrochrominnal való máz bármely szilárd alaplapon, tart és beváll, így mész-, gipsz- és cement-vakolaton, fán, vason s egyéb fémeken, üvegen, porcellánon, agyagedényeken és cementsárukon valamint vásznon és jután is. Továbbá szagtalan, egy óra alatt megszárad és már 2—3 nap után mosható; zománcszerűen sima, kemény és ruganyos lesz, vonalozható, mintázható, befesthető, viasszal beereszthető és kefélhető; nem szakad, nem reped, gázok nem támadják meg, idő múltán a nedvességtől sem puhul meg esőnek, zivataros időjárásnak ellenáll, likacsos s ennél fogva nem gátolja a falakban levő nedvesség elpárolgását miként pl. az olaj- vagy pedig a kence-máz; végül tüzbiztos és vasnál használva a rozsdá ellen kitünő óvszer.

A Hydrochromin teljesen pótolja az olajfestéket összehasonlíthatatlanul olcsóbb, az enyvfestéknél alig magasabb ár mellett. A mész vagy enyvfesték valamivel csekélyebb költségét azonban bőségesen föléri a Hydrochromin festés számtalan előnye: mint annak szagtalan, moshatósága, szépsége és tartóssága, nem utolsó sorban pedig az elkészítés egyszerűsége és gyorsasága.

A Hydrochromint fehér valamint a legkülönbözőbb színekben is szállítjuk. Fehér Hydrochromin föld festékekkel és ultramarinnal tetszés szerint színezhető. A keverendő festék 10 százaléknál nagyobb mennyiségű ne legyen.

Szintáblázatot kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

1240

Egyedüli raktár Bihar- és Szilágymegye részére

BERKES BERTALAN

festékkereskedése Nagyvárad,
Zoldfa- és Fő-utca.

„MERKUR”

Kereskedelmi és mezőgazdasági termékek, ingók- és ingatlanok, házak, üzletek, földbirtokok és bérletek vételét és eladását közvetíti.

Bank-törlesztéses- jelzálog-állami, megyei-városi és magántisztviselő kölcsönöket olcsó kamatláb mellett kieszaközöl.

Ertékpapírok vétele és eladása.
Tőzsdei megbízások Reclamok
terjesztését.

Hirdetéseket felvételét az összes bel- és külföldi lapokban nyomtatványok megszövegezését, czimzését és kibocsátását.

Információkat beszerez a legszélesebb körben úgy kereskedelmi, mint családi ügyekben a legnagyobb discretió és pontosság mellett a

„MERKUR”

Kereskedelmi ügynökség Nagyváradon.

Szent János-u. 6. 1263

Merza Kálmán

szijgyártó

Szent János-utca 48.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát. Ugymint: **kocsizó szerszámok, lovagló nergék és hadifelszerelési szijjakatok** készítését.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri tisztelettel

MERZA KÁLMÁN

szijgyártó

Szent János-utca 48 szám

Vidéki megrendelések és javítások utánys áron, gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 1226

Dr. Politzer Jakab

szanatoriuma és vizgyógyintézete
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Bejáróknak és bennlakóknak

Összes vizgyógyászati és villam gyógyászat, szénsavas-, törpefenyő-, ásványfürdők-, vibrációs massage-, villamos fényfürdők-, fűhalatiók, forrólégkezelés.

GYOGYJAVALLATOK: Az idegesség minden neme, tüdő-, gyomor- és bélbajok. Szívbántalmak. Női- és nemi-bajok. Csuszos bántalmak, (rheuma) köszvény legidültebb eseteiben is. **Forrólégfürdőkkel** (szárazhőlégszekrény), a tudomány legújabb vívmányával, egyszerű eredmények elérhetők.

Kényelmes betegszobák.

Olcsó fürdőárák.

Kitűnő ellátás.

Teljes penzió (külön szobával együtt) napi 7 korona, második osztály 5 korona. Szakképzett fürdős-zemélyzet. Állandó orvosi felügyelet.

Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Politzer Jakab,
az intézet tulajdonosa és vezetője

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba berendezések, valamint egyes butor-darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-berendezések műipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések,

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban 4 utcai szoba s a hozzá tartozó mel-lékhelyiségekből álló emeleti lakás **1905. november 1-re kiadó.**

Értekezhetni a »Polgári takarékpénz-tárnál« Kossuth-utca 4 szám. 1262.

Uj vaskereskedés!

Van szerencsém Nagyvárad város és környéke n. é. közönségének nagybecsű tudomására hozni, hogy helyben

Kossuth Lajos-utca 5. sz.

(a volt rendőrségi épületben)

a »nagy ásó«-hoz

czimzett

vas- és szerszámkereskedést
nyitottam.

Ahol is mindennemű hengereit rudvas, vaslemez, szekér, kocsitengelyek és vasalások, kovács, asztalos és bognár szerszámok, továbbá mindennemű öntvények, takaréktűzhelyek és kályhák, huzalszegek és csavarárúk, valamint a legjobb minőségű zománczozott-, öntött- és lemez-edények, kenyhafelszerelések, továbbá épület- és butorvasalások, mindennemű fegyverek, revolverek, töltények és gazdasági felszerelések, ugyszintén a legjobb minőségű kovács fűtő kőszén és coaks a legolcsóbb napi árban szolgáltatnak!

Tisztelettel:

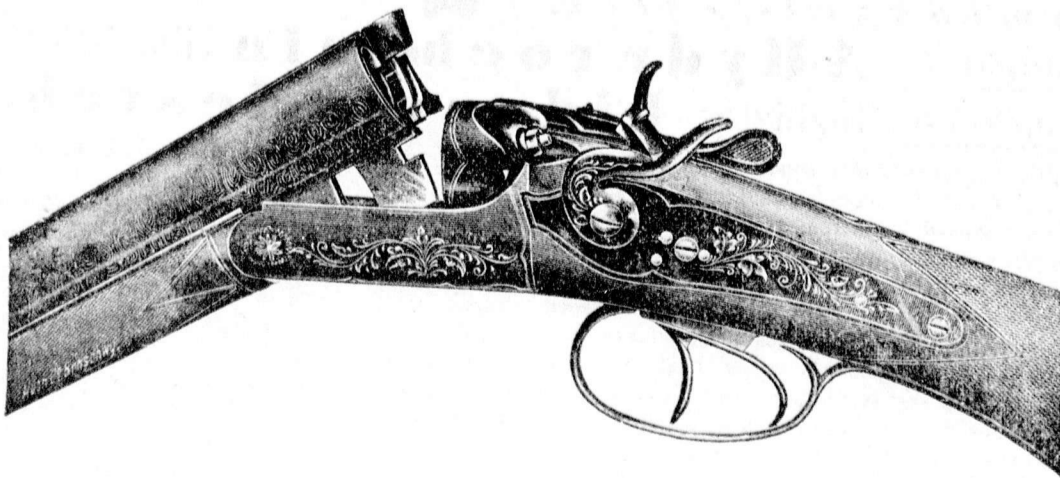
SCHRIFERT P.

(a Kugler Albert czég volt üzletvezetője.)

Lőrincz Mór Nagyvárad, Szt. János-u. elején.

Lüttichi, Angol és suhli töltények és vadászati kellékek a legmérsékeltebb árban.

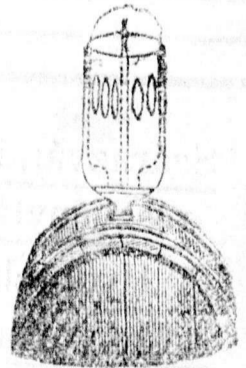
FEGYVEREK,

Hajvágó gépek, önberetvák. mezek nagy választékban.

Szenzációs találmány boraink védelmére.

Ezen »Hidraulikus aknával lefolytatt bor-nál nem szükséges a töltőgépet használni ismételn. A csap-on álló bort megmenti a borvírág, vagyis penésztől ez által nem lesz soha zavaros és savanyu, így utolsó cseppig kristály tisztán eresztődik le a bor és főlöslegessé válik a kis hordókba való lehuzgálás, vagy üvegbe töltő-getés. Darabja 1 forint. Hozzávaló 1 üveg oesztin 35 kr.

Kapható Lőrincz Mór-nál Nagyváradon.

Gramophon gépek és lemezek nagy választékban.